

ONI - HUMANI BESTIJARIJ

NATAŠA SKAZLIĆ

SADRŽAJ

00	2
Čokolada	4
Muž	7
Prikaza	13
Dječak	21
Dvije	24
Otac	30
Mrtav	32
Objekt	34
Sin	35
Pjesnici, plus jedan	37
Vedran	41
Kadenca	43
Silent Spark	55
O autorici	58
Impresum	59

Damiru J.

Zahod kavane hotela Dubrovnik je čist. Nije sofisticiran kao zahod hotela Palace, pretenciozan kao onaj u Esplanadi, ni začuđujuće normalan kao sheratonski. On je naprosto čist. Pomalo je zastario, ulaz mu podsjeća na disko sa svim onim ogledalcima po zidovima, ima zelene pločice i to je to. Ah da, dobro je lociran, u strogom centru i zgodno je što ga mogu koristiti i oni koji nisu gosti kavane, ali zato se plaća dvije kune. Ja uvijek ostavim malo više, jer ponekad nemam sitnog pa mi teta čuvarica progleda kroz prste. Kažem *teta čuvarica* iako je ona čistačica i blagajnica, ali ipak je njen pravi posao da čuva zahod od narkomana i sumnjivih tipova.

Izlazim sama. Nemam baš puno prijateljica i prijatelja u ovom gradu. Zato izlazim sama. Kupujem jednu kartu za kazalište i gospođa na blagajni uvijek iznova pita: „Samo jednu?“ Redovito dobivam nekakvo sjedalo usput ili sa strane, jer ona pazi da joj negdje, na koncu, ne pofali par.

Ne dam se smesti, i dalje izlazim sama. Idem na koncert Jewersa u Kaptol centar. Tamo su svi jako ljubazni. Stolci su udobni, konobar je nasmijan. Ljudi pristižu i gužva je sve veća. Sad pa sad prilaze mi i pitaju je li stolac slobodan... Uskoro ostajem sama sa stolicem u velikom praznom krugu. U ovom gradu ljudi su podvojeni po pitanju samoće, čude joj se i poštuju je: podižu obrvu i pitaju: „Sama?“, smiješe se, uzimaju stolce i odlaze s njima.

Odlazim na ručak u mali restoran. Biram najmanji stol, a takvi su ili kraj vrata ili kraj zahoda. Biram vrata, jer ovaj zahod ne poznajem..., i da ga poznajem izabrala bih vrata. Konobar ne dolazi već petnaest minuta, posluhuje bučna društva i parove. Dođe mi da pjevam, plaćem ili proplešem na stolu. Kad konačno dođe ja mirno kažem:

„Dugo Vas čekam.“

On ne trpi kritiku i uzvraća – „Sami ste pa Vas nisam primijetio, a onda sam mislio da čekate nekog.“

„Čekala sam Vas“ – kažem i naručujem palačinke u vinskom umaku.

„Žao mi je, to je porcija za dvije osobe.“

Zahodi su uopće zgodna mjesta; tamo se nitko nikad ne čudi što sam sama, a ovaj u hotelu Dubrovnik je osobito zgodan zbog ljubazne tete čuvarice.

Kući imam dva telefona, dvije e-mail adrese i oko devetsto pedeset knjiga. Uglavnom čitam, u tišini.

Imam i zahod, lijep, čist i mirisan, ali nemam tetu da mi ponekad progleda kroz prste.

ČOKOLADA

Čitam Dostojevskog. Ne čitam. Kakva glupost, ponijeti Dostojevskog. Okrećem se na bok i uigranom kretnjom guram jastuk pod trbuh. Mirišem zrak. Ne osjećam ništa. Hvala bogu, navikla sam. Već sat vremena nitko nije dolazio... i evo ih, ulaze. Dva studenta. Jesu li već bili? Poznati su mi. Stoje kraj mog kreveta. Čekaju. Odnekud se stvori sestra, na licu joj isprika.

Pognutih ramena, nečujno i snishodljivo podiže potrgani prekrivač. Strogog izraza lica koji govori *nemoj me još i ti*, daje mi znak da se okrenem. Ne da mi se, spora sam, lijena i nespremna na suradnju. Studenti se, malo nagnuti, došaptavaju gledajući jedan drugome u rame. Sestra ih nekakvim piskutanjem podsjeti na mene i oni se složno, svaki sa svoje strane kreveta, zagledaju u moje međunožje. Ne govore ništa. Jedan gleda u papir pričvršćen na metalnu ploču skinutu s ruba kreveta. Drugi mi razmiče stidne usne, lagano mi gura koljeno, savija se tako nisko da ga više ne vidim. Prvi mi sad, rukom ohlađenom od one metalne ploče, prelazi po trbuhu, opipava, *traži položaj* – rekla bi sestra. Ne pitaju ništa, ne obraćaju se sestri. Izdvojeni u svom vaginalnom svijetu igraju se doktora.

„Mora da su blizanci“, izgovara onaj s pločom. Budala, pomislim, što li je čitao s onog papira. Ne gledam ih. Uzimam knjigu. Čitam.

Došao je danas. Nije donio juhu. Ni voće.

„Jesi donio novac?“

„Ma daj, to je glupost, ako sve prođe kako treba, dat ću mu nešto.“

Umorna od postavljanja istog pitanja ipak sam pokušala još jednom. Šaptala sam, cijedila kroz zube, neću da Jedinica čuje.

„Ivana je rekla da je bolje da nešto damo prije. Ona je tako napravila i sve je bilo O.K.“

„Pričaš gluposti“, odmahnuo je. Htjela sam spavati. Rekla sam to. Otišao je. Bio je ljut. Zagrabila sam u njegov novčanik.

Drhtim u hladnoj ordinaciji. Liječnik u crnoj vunenoj dolčeviti i samtericama navlači bijeli mantil i rukavice. Ne gleda me. Stojim kraj stola za preglede i čekam da postavi zaštitni papir. Koliko li je tu golih guzica leglo?

„Lezite“, govori i uzima u ruke nekakav obli metalni štap. Ništa od prostirke, ništa od pogleda. Izuvam papuče, zadižem spavaćicu i pokušavam se s onim strašno velikim trbuhom popeti i potom zakačiti bosa noge na metalne držače. Nervozan je. Gleda u stranu, otpuhuje i čeka da se namjestim. Instinktivno se stežem. Ne želim da ugura u mene tu ogromnu spravu. Hladna je. Ulazi sve dublje. Bože, ubit će mi dijete. Ubit će mene.

Suze mi se kotrljaju niz sljepoočice u kosu.

„Sjđite. Možete ići.“

Propuh u hodniku pojačava osjećaj hladnoće koji je ostao zalijepljen unutra. Ništa ne curi. Nije mi ubio dijete.

Ležala sam, kao Kafkin kukac. Čitala sam svu noć. Dan je trebalo iskoristiti za san između igle i igle, mjerenja i vaganja, ne gledanja i negledanja. Dvica me zabavljala u tom polusnu. Bosanka mliječne puti, plava, garavih očiju. Igra gena učinila je slatkost poput topla peciva s pekmezom od marelica. Živahna, nosila je svoj okrugli trbuh kao da ga i nema. Sve ono plavo, meko, nježno podvlačila je vrcakava ćud, glasan govor, lamatanje punašnim ručicama. Obračala se Jedinici:

„E taj ti je doktor u komšiluku bio poznat po dobrim ćevapima što ih je vazda nedjeljom okretao na ražnjači iza kuće. Domaći ga znali po priči iz mladosti. Govorilo se da je, kad je babo umro, uzeo sve pare i otišao daidži u Ameriku. Oni se onda zajedno zaputiše u Meksiko. Nije se nikad saznalo šta su htjeli tamo, nego kad se za šest mjeseci vratio bez para, naširoko je prič'o da ti je Evropa ništa i da to što oni tamo imaju nema nigdje. Veli da sam jeo dvanaest vrsta krompira, a koliko ih ima to ni Meksikanci ne znaju.“

Ponovno sam zaspala. Bez snova. Probudili me. Na ormariću me čeka gruda hladnog ljepljivog pirea, čaša vode i tableta. Ispijam. Ne jedem. Opet mi nije donio hranu. Hladno je. Zračili su pola sata. Ne mogu se zagrijati. Čitam Dostojevskog ispočetka. Zima je i mrak pada već u četiri. Dolazi sestra, odiže pokrivač, okrećem se na leđa, otkriva mi trbuh i

odlazi. Čekam. Jedinica priča mobitelom o čistim košuljama, Dvica odvrće radio: Doris Dragović. O, bože. Sestra se vraća. Gura aparat s kotačima, natiče stetoskop na uši i okruglim metalom šeta mi po trbuhu. Pali se lampica. Udara ritam. Kao disko. Bebino srce pleše.

„I još je govorio da ti lijekovi što se u nas koriste ne valjaju ništa. Da bi njemački doktori imali šta od njihovih seljanki naučit, a gdje neće on iz Bosne. Jeste, draga, ti stari narodi prije 'iljadu i po godina znali su i za sifilis i za vodenu bolest i tumore. Imaju ti oni neke trave što samo tamo rastu pa sve izliječe. A ne tu u nas — penicilina i C vitamina za sve.“

Šest ujutro. Vadi mi krv. Boli me prst. Bode uvijek u isto mjesto. Zatim istače iz vene. Šuti, ne gleda me. Cijedi sad prst, sad venu. Moja krv više neće iz mene. Odlazi. Uzimam plastičnu koktel-času okrznutih rubova i idem u kupaonicu. Ne mogu čekati red u WC-u. Tamo je prozor stalno otvoren, hladno je, pa čekajući osjetim kako mi mokraća curi niz noge, nezadrživo. Ulazim. Ne mogu zaključati. Brava je razvaljena. Izuvam papuče, ulazim u tuš-kadu, namještam času i polako, odupirući se dlanovima o zidove pokušavam čučnuti raširenih nogu. Ne uspijevam pogoditi. Panično se pomičem naprijed, obaram času, bacam se na koljena pa je jednom rukom guram među noge. Djelomično. Žuta tekućina kupa mi lijevo stopalo.

„Govorio je, matere mi, da u njih žene rađaju u polju, da ne viču i ne plaču nego žvaču neki korijen što sve bolove k'o rukom odnese. I poslije uzmu čokoladu, pa se krijepe. A mene, bona, već triput zašivali i opet vele — nije vrijeme.“

Čokolada, pomislih. A da ga pitam da mi donese čokoladu? Pa ako i zaboravi, može otići do bolničkog dućana i kupiti je.

MUŽ

Široka plaža, more i nebo, stijene u pozadini — čeljust morskog psa. Očekivana slika. Sjela sam na ležaljku, a rojilo ih se na tisuće slijeva i zdesna, čineći pačvork sazdan od bijelog, s pješčanim uzorkom, uokviren metalnoplavim bliještanjem pod svodom pretrpanim oblacima kao grudama pjene za brijanje. Gusto, gusto.

Na kilometar-dva od mene bijeli grad Albufeira, kuća posloženih tako da pijesku i svemu plavom oduzmu što više boje, velika bijela mrlja. Sebe u bijeloj tunici tek naslućujem kao auru. Biram bijelu. I danas, kroz raznobojnu prizmu protekloga, odabirem isto. Uvijek iznova isto.

Toliko jednobojnog, kao na onoj plaži negdje u Istri. Deset mi je godina i preda mnom plešu deseci bijelih jedara uz glazbu što iz mene izlazi, njišu se, dodiruju nježnim rukama. Djetinje doba bez znanja o zbivanjima koja kao perle treba pustiti da se sama skotrljaju niz stubište i nanižu nisku, i ne kititi se dok nemamo čime.

Jan, mekoputni dječarac, nervozni kormilar jedne od jedrilica, stanovat će noćas u mom šatoru. Mi, izgnanici iz ljubavne priče starijeg brata i sestre, tuđu volju romantično pripisujemo sudbini.

Znala sam da trepavice uokviruju modre, okrugle oči — stonoge. Zaljubljivala sam se u sliku, u mogućnost, u djetinju želju i prvo uzbuđenje. Zaspali smo piljeći u naše mračne odraze, vireći iz vreća za spavanje, moje crvene, njegove modre.

Zora. Komadići drva još su tinjali u vatrištu, oganj je crkavao ustupajući mjesto žutilu neba.

Jan je govorio. Brat se smiješio. Iskrzane rečenice lepršale su oko moje glave. Dječaci lažu.

Grad me privlačio. Slika se povećavala i bivala sve bjelja.. Hodala sam, a onda je jedan korak razbio sve: vitraž — zeleno, modro, žuto, crveno. Uokvirene rupe na fasadama kuća, bambus nadstrešnice, brodovi kao karnevalska povorka. Prevrćem se kao kamenčić u tom kaleidoskopu. Kamene ploče poda mnom, table pred restoranima — epitafi morskoj fauni.

Sebi samoj podapinjem nogu, jurim ulicama, žurim ususret nečemu, a osjećam se kao osa koja se snagom tankih krila pokušava izvući iz staklenke kandiranog voća obremenjenog medom. Rano bezmirisno jutro. Premalo je ljudi budno. Drvored bijelih hibiskusa u terakotnim loncima uokviruje trg i ostavlja dojam pripreme svadbene svečanosti. Cvjetovi udišu oceanski zrak, oštar i plav.

Nisam turist. Turisti su oni koji gledaju pročelja, preturaju razglednice, hodaju nespretno nenavikli na sporost. Glave su im zabačene i oni bolje poznaju grad od domaćina; zavlaze se na mjesta gdje nikad nitko ne ide, na prizorišta ubojstava i silovanja, na omiljene čeke egzibicionista. Nisam turist; ja probijam zvučne zidove svojim kretanjem, udaram u fragmente izgovorenih ushita, furiozno prevaljujem prostor, podižem pješčanu prašinu. Ako bi tko i prišao, ustuknuo bi na korak.

Taj trg, otvoren onom bijelom grudastom nebu, taj trg, pod debelom bijelom kupolom bio je katedrala, a ona stabilca s bijelim cvjetovima podsjetila su me na sprovod u sivom i bijelom jednoga ugasloga ratnog dana okićena bijelim ljiljanima.

Kako li su samo daleke ljubavi bile tih godina; koketirali smo između granatiranja ne shvaćajući ni sebe ni druge baš sasvim ozbiljno. Okruženi smrću i panikom tupili smo pretvarajući se u neke druge ljude. Samo smo se na ista imena odazivali. Naši su dani hirovitog trajanja bili poligon za vježbanje života; sve smo mogli obećati i zaniijekati.

Smrt je devalvirala. Sprovodi na kojima nismo bili nisu se ni dogodili. Ispraćali su samo oni koji su se nadali ostati na tom kamenjaru zajedno s pokojnikom.

Sunčan dan. Primirje. Danas je Dan veselih roditeljica. Gugut iz dječjih kolica i smijeh nad njima. Sutra već kroz mutnu rosulju blješti nevelik bijeli lijes pa zatim nestaje u betonskoj ladici podno mramora prekrivenog bijelim ljiljanima. Ostavljamo nasmiješeno lice djevojčice u sivom sumraku dana poškropljenog kišom. Učimo, u ratu ne umiru svi zbog rata. Neratne smrti su teže i jače bole.

Albufeira, taj grad, sinoć je bio prenapučen stranim tijelima, toliko da su se kuće ugibale pod tom znojnom silom i tvorile sliku poput onih Marasovićevih otoka Visa, iako iz nekih sasvim drugih razloga. Karaoke, sangria i janjeća rebra na žaru; miris što se miješao s

mošusnim isparenjima usjajenih koža. Domaći više i ne pokušavaju prikriti dosadu i umor. Barmen vretenasta tijela, João, zalizanih crnih uvojaka što mu sežu do ramena, natače tekilu u solju oivičene čaše. Reže limun i krvave naranče. Znamo se, već danima čuva za mene stolac iza šanka, prenosi mi vijesti. „Jučer je onaj tvoj maznuo Dankinju, gore u kamari“. Vodio bi me u *kamaru*, da mi pokaže. Svi lažu, pomislila sam, i laži začine ponekom istinom, kao prahom bijeloga papra.

A noćas ipak, njihovi su obrisi otirali jedno drugo na onoj ležaljci, bijeloj, pod mjesecom.

Ta spoznaja nije donijela bol, jer mi nismo bili nešto na što treba trošiti riječi ili snove, iz te priče ničim se lijepim nije moglo trgovati niti što dobro darovati. Samu sam sebe ranjavala bijesno udarajući u sve što sam mogla, tražeći zrcala, s nemalom dozom mazohizma gledajući svoj odraz, oličenje poniženja i straha od onog što će se u budućnosti događati ili više nikad neće. Ljubav je smisao, ponavljala sam drugima i sebi ne odustajući, kao da će to nešto promijeniti. Na silu sam uvijek iznova rastvarala listove mogućnosti i kao dijete trčkarala okolo pokazujući i dokazujući da je moguće, da je to ono o čemu sve vrijeme govorim. Moja je nestrpljivost potirala vjerodostojnost, njihova sumnjičavost svrstavala ih je u neprijatelje. Naš je brak odlučio ostati ovdje, a ja nisam znala gdje ga sahraniti.

Noćne sam sate provela šćućurena na krevetu našeg apartmana, jednog u nizu istih što su čičkali brežuljke i zauzimali višestruko veću površinu stalno nastanjene Albufeire. Gledala sam sjenu kaktusa na betonskoj ogradi koja je grlila našu terasu; trzao se pod udarima vjetra. Bilo je hladno. Ocean prvim noćnim satom udahne svu vrelinu dana. Bilo je mučno čekati.

Došao je pred jutro. Otuširao se. Legao je na krevet na suprotnoj strani. Zaspao je. Bilo je mučno ostati, slušati disanje pod diktatom metronoma tog nekad poznatog tijela. Ni jučer ga ne bih dotaknula, ali sad je bilo drugačije, sad nisam mogla sve da sam i poželjela. Ne poznajem ga; njegove kretnje više nisu iste, izvodi neku neobičnu grimasu ustima dok govori o portugalskom turizmu. Otkud mu to? Zabacuje glavu. Kosa mu je sad duža, ima bradu. Da smo se danas prvi put susreli, pomislila bih da je nadmen, površan, sklon manipuliranju, i ne bih utrošila na njega ni minutu svog vremena. Sramila sam se što sam sve te godine provela s tim čovjekom.

Frau Gerda, prastara suha Njemica, uhvatila me danas za nadlakticu dok sam prolazila pored njenog stola i začudnom snagom povukla me k sebi. „Nemoj se razvoditi“, rekla je. „Bit će ti gore.“ Mi smo bili zabava, lajtmotiv njenog ovogodišnjeg odmora. Odjebi Gerda, pomislila sam i otišla. Mora da mi je nekakav osmijeh titrao na stisnutim usnama, jer je stara frau nekoliko puta prijekorno zavrtjela glavom.

Bar je još zatvoren, a on već sad, u sedam ujutro, unosi drvene sanduke naranči. Bez traga umora, prepoznatljivim ritmom kojeg tračak dijeli od sporosti, proteže se i naginje, uspravlja i hoda. Joáo je trideset godina, dila šit i razrjeđuje sangriju iza ponoći. Zimi šminka mrtvace u gradskoj mrtvačnici, ljeti pokojnici, zbog vrućine, ostaju prirodno mrtvi; obiteljski posao, generacijski slijed, muški ponos obitelji Furtado. Živi sam u stanu iznad bara, prozora zakriljenih modrim rebrenicama, s balkonom pretrpanim bijelim pelargonijama što se u grozdovima sunovraćuju niz željeznu ogradu. Ima *kamaru* i darežljivo je daje.

Zove me unutra. Kuha mi jaku kratku kavu, cijedi naranče i tjera me da pijem.

Priča mi o Sparku, prijatelju iz Colorada.

„Rekao sam mu za tebe. Kaže da ubijemo Gerdu i držimo je u hladnjači, ovdje. Mogla bi vježbati šminkanje na njoj i pridružiti mi se u poslu.“

Smije se. Njemu je lako. Vidio je ovo već mnogo puta.

Predmeti dobivaju na oštrini; nož, modar okvir prozora, zdjela, čaša; pod oštrokutnim zrakama jutarnjeg sunca lome se i lete oko mene. Joáo nije utočište, ali ja nemam kamo bježati kad već jesam u bijegu. Jedina mogućnost je povratak kući, no ja više nemam kuću; ta je jadnica nestala u jednoj noći. Tako smo je lijepo i postepeno razgrađivali, ciglu po ciglu, polako i bez buke, i što li mu je sad trebalo ovo podmetanje eksploziva? Nismo ni taj posljednji zajednički posao mogli obaviti kako treba.

„Nađi nekoga. Evo, ja sam tu. Mogao bih ti olakšati.“

„Kome olakšati, Joáo?“

On se igra uvojkom. Htjela bih vidjeti što će nakon toga učiniti, željela bih povezati sve te isječke u film o muškarcu za šankom u kolovoškom jutru u Albufeiri, u Portugalu, a svaku sliku potire ista: zabacivanje glave i kosa, tako zagasita i sjajna da se moraš istinski potruditi da procijeniš je li čista, ona grimasa, iskrivljena usna nad zubima čiji se oblik nazire pod vlažnim ružičastim mesom, moj muž. Evo, Bog mi je svjedok da sam prizivala i neke lijepe

slike, ali one nisu dolazile... ni jedna.

Piše poruku, prsti mu lete tipkovnicom, tamni i tanki, prebire njima kao pijanist. Čita odgovor pa iznova piše.

Jedan se trak svjetla probio kroz uzvitlanu prašinu do mojih ruku. Sitne su se bore mreškale površinom prstiju, na nadlanci mijenjale smjer, najprije se koso, a zatim okomito ulijevale u nekoliko dubokih narukvica oko zapešća. Srh straha raširio se iz pleksusa i potjerao mi vrućinu tijelom. Je li ovo trenutak kad počinje starost, ona vidljiva koju više neće biti moguće odjenuti ičim neprozirnim? Kad jednom sve ovo prođe, na licu će mi ostati utisnut jedan sasvim novi zemljovid kojeg će dobrohotni nazivati dodirrom zrelosti.

Žena koja ostavlja dojam urođene snishodljivosti stoji uokvirena modrim dovratnikom ulaznih vrata. Crne kose, spletene u debelu pletenicu, u tunici na narančaste i crvene pruge izgleda kao zabodena baklja, bez namjere da nešto spali, već samo osvjetljava i grije.

„Marianne, Betty“, kratko nas predstavlja i dodaje: „Ona ne govori engleski. Idi s njom.“

Vodi me zapletenim ulicama bez sunca kroz miris netom pržene kave, uvijek na korak ispred mene. Sijede žene sjede na drvenim klupicama, čuvarice pragova kukičaju. Ovo je jedino vrijeme kad im se dlanovi ne znoje. Kroz polukružnu kamenu boltu velike bijele kuće ulazimo u dvorište nasred kojeg raste smokva. Jedini dekor tog bijelog prostora, osim stabla i modrih otvorenih rebrenica, čini crveni skuter. Marianne sjeda i rukom mi nudi mjesto iza sebe. Krećemo. Vozi me kroz poluživi stari grad prema nizu hotela, pa dalje uz more, gdje urbano ustupa mjesto makiji i kamenju. Putujemo prema istoku, sunce nam udara u lica, koža trne pod iglicama zraka. Briga o ravnoteži, pogled na jureći asfalt pod nama koji poprima izgled sive paste, zvuk skutera, šum vjetra, zajedno sa urlanjem automobila koji nas pretječu, ostavlja dojam da samo mi stojimo usred svega što promiče. Ostavljamo taj metež na livadi nadomak Fara pred Alibabinim ždrijelom lunaparka. Marianne prepliće prste s mojima, vodi me.

Gađamo puškama zelene tuljce i ne osvajamo ništa, rulamo kosinom biljarske kugle i opet ne osvajamo ništa. Kupujemo žetone za sve. Vrtuljak, iskrivljena ogledala, električni automobili. Same smo, u ovo doba nema nigdje nikog osim nasmiješenih namještenika parka. U vlaku straha se grlimo i vožnju nastavljamo zatvorenih očiju nakon onog sivog kostura koji nas je dotaknuo po nosovima. Jedemo gnjecavu pizzu, pijemo mlaku Colu. Dobro je. Kasnije u velikim šalicama dobivamo društvo, mnoštvo kikutave djece vrti se zajedno s nama.

Ništa se nije promijenilo osim broja žetona, nekoć sam ih dobivala pet i sve trošila na isto, suludu vožnju automobilčićima. Dva sata izlaska, jedan sok i pet vožnji pažljivo raspoređenih kroz vrijeme. Zadnja deset minuta pred odlazak. Iskakala sam sa sjedišta i trčala do kuće, da ne zakasnim. Ništa se nije promijenilo — ili gotovo ništa.

Umorne smo. Marianne vozi prema zalasku. Horizontom se pale svjetla. Uskoro ćemo uroniti u taj vatromet. Mirisni turisti u hordama odlaze na večeru. Staje pred recepcijom. Pod uličnom svjetiljkom joj usne ulijepljene šećernom vatom sjaje kao našminkane. Grli me i kaže:

„A vida está em todo o lado.“

PRIKAZA

Hodajući ulicom više ne gledam muškarce. Ružni su, lica su im gruba, frizure uglavnom zapuštene, koža nedovoljno njegovana. Odijela im stoje loše; sapeti su u sakoima i kravatama, torbe ih čine još dodatno neprirodnima. Oni se nikad nisu uspjeli sroditi sa svojim torbama, nikad nisu uspjeli doseći ležernost nošenja ni na ramenu ni u ruci. Ruksaci im stoje bolje, ali tad obično odskaku od odjeće. Neki detalj uvijek strši i kao da su uvjereni kako ih svakodnevno brijanje amnestira od svakog drugog rada na sebi. Žene su lijepe. Koliko god im lica bila umorna, a odjeća jeftina ili pohabana, pronađem ljepotu u obliku nosa, izvijenog obrvi ili breskvastog puti. Često su ljepše kad su same. Bez geste, glasa ili upućenog pogleda u kojem je uvijek nešto lažno, nešto što traži sugovornik i one zato daju, a to im uopće ne pripada. Muškarcima gesta udahne život i ljepotu, riječi ih raspolute pa popada svo ono šareno zrnevlje kao iz razbijena kaleidoskopa, koje imaju u sebi, jer znaju kako, jer su snažni, slušani i jer odjek na slušatelja ne ponesu sa sobom. Tamo gdje oni govore nešto se događa. Kada žena govori, centar zbivanja je uvijek malo pomaknut.

Na uglu Draškovićeve i Kneza Mislava susrećem poznanika za kog me, bez pravog razloga, vežu tople misli. Dok prilazi ispran je i jadan u smeđem kaputu i pripadajućem šeširu, drži ruke u džepovima, zirk i ostavlja dojam lopova koji se šulja i krade ne-vrijedno, svima dostupno. Nema čistu savjest, ali je pokazuje, takvu, uprljanu, bez straha, ali s oprezom. Ulazi mi u fokus, jer ga poznajem, namećem se njegovu pogledu. Oči mu blistaju i on živi za svoju namjeru. Slušam ga, pratim što govori, odgovaram na pitanja i centar zbivanja se klacka između njegovih riječi i mog tijela. Saznajem da smo susjedi. „Baš lijepo“, kaže, „živim u žutoj kući nasuprot“. Razmjenjujemo brojeve. „Svakako moramo popiti kavu.“

Otputovala sam sama.

Dan prvi.

Zavlačim noge pod pokrivač prevelikog kreveta, onoga koji će obilježiti ovaj čudni odmor, važnog, najvažnijeg mjesta susreta mog tijela sa mnom; uklizavam pod pokrivač i lijevom bih nogom potražila nešto sa strane, u dubini, pa lijevo, a znam da toga nema. To nije moja

navika, ali je zamišljena gesta u pripremi dolaska. Nedostaje mi, iako ga ni inače nemam. Ovo fizičko izmještanje tri stotine kilometara zapadno uvjerilo me da sam zadovoljna samom mogućnošću da za petnaestak minuta budemo zajedno, ako to poželimo, a lišena toga osjećam se otkinuto.

Puštam muziku, Gabriel Yared, i iznenada ovaj istarski grad dobije obrise Provanse. Štrcam parfem po obješenoj odjeći, obilježavam teritorij i svakako bih htjela da ta divna plava soba postane moj dom. Sve oko mene sasvim je novo i miriše na drvo; spavat ću u prostranom krevetu čije je uzglavlje obgrljeno crvenkastom bukovom polukružnom nišom (dodir sheratonske raskoši), ukrašeno s dvije moderne lampe, sjedit ću za okruglim stolicom na jednoj od dvije fotelje, spremati odjeću u lijevo krilo prostranog ormara bez trunke prašine ili traga nekog prethodnog stanovnika i, napokon, gledati kroz staklenu stijenu, koja se proteže čitavom sobom, u zelenu bujnu krošnju prastarog duda u cvatu, izaći na terasu, osjetiti miris kiše, sama kao ring na prstenjaku. A zamišljala sam sasvim drugačije.

Kada se iščekivanje preobrazi i postane samo iščekivanje, bez mogućnosti da iza njega stoji išta do provalija tišine; kada postane nešto što nije ni dosada ni napetost, već samo žamor želja nejasnih, neopisivih, neizrecivih, iščekivanje besplodno i jadno, tada samo sebe isjecka nožem, pojede se i zalije vinom. Na jastuku naših aura ostanu mrlje purpura.

Zamišljala sam provansalsku sobu, gotovo seosku, miris bilja, toplinu, ne vlagu, i radosno iščekivanje para nogu pod uškrobljenom posteljinom. Očekivala sam iščekivanje nadajući se da bar ono neće nestati.

Dan drugi.

Pada kiša. Ne mogu van, samo unutra, u sebe. Svibanj, početak sezone u Istri, rijetki turisti; u jednoj ruci kišobran, u drugoj kamera, obgrljeni raznobojnim kabanicama. Ne mogu van, nemam kišobran, nemam kabanicu (ni kameru), mogu samo unutra, u sebe.

Opsjeda me misao na osoblje hotela, konobaricu koja mi je sinoć donijela juhu od povrća, iako sam je molila da to ne čini. Ali ona je znala, pročitala mi je na tijelu da mi upravo to treba, smiješila se kao prijateljica kojoj je sve jasno. Ugrijala me ta juha. Pitala sam se kako će izgledati kad se ujutro kroz zastore probiju oštre zrake, koja će ptica zamijeniti ćuka što je onkraj prozora iz mrtvog bezdana govorio. Jutro sivo, šuštavo, prohladno i mokro kao jesen.

Druga se konobarica plašila, ona se plaši svih tih hodočasnika koji posjećuju ovaj hotel i ni nakon godina ne može razumjeti kako se oni već nakon nekoliko dana ovdje bolje osjećaju no ona ikad. Ona je tu zbog njih i oni nezvani ulaze u njenu kuću, mijenjaju je; ostaju neprijatelji, prešućeni iza čvrsto stisnutih usana, tankih kao list papira. Ona ih ne voli, ali šuti kao što nijedna dalmatinska konobarica ne bi šutjela. Ne lupa čašama, ne udara snažno o tipkovnicu računala, ne doziva Matu ili Šimu provokativnim tonom, jer šala u Istri nema boju erotike. Ona se smješta u svijet očekivanoga, ne prkosi. Kod kuće ostaje zaogrnuti tišinom, povremeno poglede istresa na djecu i prešućuje dublje no ikad. Ne pokazuje, ostaje slijepa fasada bez prozora i vrata.

Nedostaje mi zajedno sa svojim SMS-otvorenim rečenicama što provociraju iščekivanje. Šaljem mu riječ *kiša* i da je žena znao bi da to znači toplinu sobe, beskrajno poslijepodne, planiranje sutrašnjeg dana, lijeno doticanje nosova. Nije žena i na drhtaj telefona on osjeti dosadu, jer i tamo kiši, gleda televiziju i smišlja večernji bijeg od mokrih ulica ili hitro briše poruku s nezainteresiranim pogledom da ona ne vidi nemir i razdraženost. Cvrkuće i tako je laka u svojim praznim rečenicama koje ne traže njegov trud. On ima ključ; kada treba podići glavu, kada coknuti jezikom, raširiti oči u čuđenju. Jedan pogled bit će dovoljan da je zadrži u obmani. Ništa ona neće tražiti do par riječi, glatkih, pitkih, poznatih, koje se jednako lako slijevaju iz njega kao što ih ona uzima; nekoliko oblutaka provaljanih valom. Bez suvišnih pitanja, jer to je tako, normalno, prirodno i jasno, jer su par, izliveni u kalupu kao plastični mladenci na torti.

Ova me soba podsjeća na Lenucijevu vilu na Zrinjercu i ne mogu ne pomisliti na prvi neugovoreni sastanak na onoj klupi.

„Nikad nisam sjedio na Zrinjercu“, rekao je radosno se osvrćući oko sebe, kao da sjedi u svemirskom brodu prepunom dugmadi i šarenih svjetlećih ekrana pred polijetanje u novi uzbudljivi svijet, na Veneru ili slično.

Trideset godina prolazi tuda i nikad nije sjeo, jer nije turist, jer nije umirovljenik i nema psa pa tako ni opravdanja pred Hrvojkom koji bi ga mogao pitati: „Kaj ti tu delaš?“, sa sprdnjom u glasu, s neizgovorenim tvrdnjom: „Basic je ponorel!“

Lijepo mu je unutra, u sebi, jer zna koliko slobode može podnijeti.

Skidam se i odlazim u kupaonicu. Stajem pred ogledalo. Četrdeset godina bokova i trbuha. Moje tijelo, kampanjski potrošač najskuplje kozmetike, izborilo se za sebe... ali ja se uzdam u mudrost, u mlado lice i oči duboke i pametne, slojevite kao mirisni *millefoglie*. Uzdam se u mir koji mogu steći u hipu kad treba, uzdam se u ruke i usne koje znaju koliko mogu biti svoje ili tuđe. Čekam ga u ovom nježnom hotelu što ugađa samoći, spremna suočiti ga s mojom ljepotom.

Ne boli me, ni njegovo prisustvo tamo ni neprisustvo ovdje. Konačnost postojanja nas dvoje i te sadržajne tvorevine s odsutnošću boli, iznenađuje me. Možda je postojanje mogućnosti da budemo stereotipni par vrednije kao mogućnost. Ljepota iščekivanja bez rizika od blijedog događanja ovdje i sada.

Dan treći.

Odlučujem gledati ih. Galerija likova. Muškarci, stranci, košulja ispruganih od remenja kamera, fotoaparata i naramenica koje zapravo ne služe više svrsi, osim poštovanju stare navike, osobito ne sad, u rano proljeće, kad se hlače, ljetos široke, sasvim dobro i same drže na zimus sakupljenim zalihama. Gledam ih, muškarce, i svi su nekako istrošeni ili potrošeni, kako izvana tako i iznutra. Krpaju svoje dostojanstvo preokrenutim kačketima i još očitije bivaju izlizani. Parovi, svuda oko mene parovi, kao pred polazak Noine arke, čvrsto se drže jedni za druge, odrazi u zrcalu, jer tako mora biti, jer to je prvi objašnjeni smisao, jer ih mama nije mogla pustiti na izlet a da se ne posavjetuje s tatom, da mu ne pripiše važnost koja je sasvim izlišna kad je pokazana, i ravna tragediji ako izostane.

Mladi par. Ona govori, maše rukama, zabacuje glavu, sasvim slobodna sa svojih dvadeset... Eto, iznova mi pogled bježi k njoj.. On je sluša možda po posljednji put, jer u njemu čuči rečenica koju još ne zna izgovoriti, ali hoće, skoro, čim ona ponovo poželi komadić ovog danas, dok još ne zaboravi mahati rukama, zabacivati glavu.

Jedan je rekao: „Ti mlataras!“

Drugi je rekao: „Polako shvaćam kako je teško biti ti.“

Bas je rekao: „Lijepa i pametna“, i na tom je stao, jer to znači samo nevolju, jer mi nikad ne bi mogao reći da mlataram i zna kako je lijepo biti ja, a to njega čini izlišnim. Tako misli jer mi nikad ne bismo mogli biti par, *onaseoslanjananjega-par*, *onagatreba-par*, *onajesamonepečenzkruhbeznjega-par*. On ne zna što bi s tom mojom pameću, on ne zna svoju svrhu u mojoj samodovoljnosti. On ne poznaje smisao i ljepotu iščekivanja.

Ostat ćemo veterani neizgovorenih rečenica i kukavičluka, jer ja odlučujem šutjeti, odlučujem ne biti ono što očekuje.

Sad se trudim zamisliti što bi se u meni dogodilo kad bi doista zakoračio unutar ove stare istarske utvrde. Raščlanjujem tu svoju želju i znam dobro od čega se sastoji. Bio bi to nered još dodatno obremenjen pitanjima. Morala bih biti zahvalna jer sam se toliko trudila da mu pokažem koliko mi je važan njegov dolazak. Hoće li mu se svidjeti moja soba, hrana, mir ovih zidina, rascjepi u bedemima i biblioteka starih knjiga? Hoće li moj izbor biti njegovo zadovoljstvo? Bespredmetno, s kim uopće možeš podijeliti grad? Meni se samo učinilo da on može vidjeti bogatstvo mojih kapilara pa se na smrt zaljubiti u te staze. (Ove trudne misli konačno ću morati razrahliti.) A možda je u pravu kad kaže da mi je privlačniji kroz virtualnu SMS-formu.

I tek što smo sjeli, te subote na zagrebačkoj špici, prije no što se njegova košulja pretvorila u kulisu, iznenada nam se pridružila Duda, moja polu-prijateljica. Vidno impresionirana pozivom, vršcima je prstiju namještala kosu držeći leđa ravno i vrat ispružen, kao obgrljen nevidljivim ortopedskim ovratnikom. Smiješila se nesigurno, zirkala na njega s namjerom da ga upamti, a da to nitko ne primijeti. Nije znala tko je on, ali joj je nekako bilo jasno da na tom zidu ne stoji bilo čiji portret.

Izgovarala je rečenice poput:

„Ne, ali stvarno, nije u redu da se nazivam arhitektom kad mi je ostao još diplomski.“

„Da, Amerikanci su divni, tako dragi i ljubazni!“

Kraj nje se kočila bijela vrećica zlatnog raskošnog natpisa *Prda*.

„Bila si u kupnji?“ pitala sam jer nisam znala što bih pitala.

Prstima je lupnula po vrećici, a onda je naglo izravnala. Iz plastičnog nabora iskočilo je skriveno slovo *a* i otkrilo čitav natpis: *Prada*.

„Ah, samo mala platnena haljina. Ništa posebno.“

Duda zna da to ipak nije ništa *posebno*, ali brani misao da je to malo prije bilo nešto sasvim drugo bez onog skrivenog *a*, pa je tako moglo i ostati.

On je pristojan, baš kako treba. Ona je pristojna, baš kako treba i nekako savršeno pristaju jedno uz drugo; izglaçani, svježih boja, kao dva još neosušena licitara sa svim onim ogledalcima i vitičastim ukrasima.

Duda ništa ne pije.

„Upravo odlazim“, pravda se konobaru čija teška misija nije uspjela.

Duda ne želi da joj netko plati piće jer onda ona mora uzvratiti, a ne zna kad bi to moglo biti. Duda ne želi platiti jer ipak je samo u prolazu i mi smo je pozvali i ispala bi glupa, pa zato odlazi. Polako odrađuje scenarij odlaska da za nešto ne zapne, da se nasmiješi baš koliko treba. Hini malu užurbanost, mora još kupiti knjigu, uspješnicu, gotovo je čitavo izdanje već rasprodano.

Mahnem joj, tješim je pogledom sve je dobro.

On kaže: „Zgodna cura.“

Ja kažem: „Da, zgodna“, i jasno je da su ruka u rukavici.

Dan četvrti.

Sjedim pred bistrim brdima, bilježim slike. Jutro je i ne planiram dan. Ono će se razvući do večeri i spojiti krug spokoja. Ponedjeljak u ovom mjestu čak ni ne tinja jučerašnjim nemirom.

U slow motionu okrećem glavu gradskim vratima. Penje se uz ulicu. Vidim već smijeh ili ga pretpostavljam. Dok prilazim izgovaram nešto šaljivo. Mrak. Ruke na obrazima. Hladno je, a te ruke su ponovo velike i tople. Poljubac. Za pamćenje. Ja ne mogu izmisliti riječi da kažem taj poljubac. Strpljiv, polagan, rastući, sve veći i jasniji. Zato smo tu, jer se tako ljubimo.

Tijela nam prilaze s leđa i širokim dlanovima zaklapaju usta. Brzi smo i gladni. U divljem krešendu nepoznatog autora oblikujemo stvarnost.

On odlazi kroz ista ona vrata. Silazi i osvrće se. Stojim na pragu hotela, mašem mu, smijem se. On se vrati, hitro. Razmaže mi usnu lakim poljupcem.

„Samo još jedan, mali“, ponavlja sve vrijeme i sije ih svugdje, po obrazima, kopcima, nosu.

„Žurim. Strašno žurim. Trebam stići do osam“, ubacuje sićušne rečenice i ne pušta me. Caklina nam se sudara u smijehu.

„Bježi“, kažem mu.

I opet poljubac. Za pamćenje. Ja ne mogu izmisliti riječi da ga kažem.

Zato smo tu. Jer se tako ljubimo.

Sjedim pred bistrim brdima, bilježim slike. Jutro je i ne planiram dan. Ono će se razvući do večeri i spojiti krug spokoja. Ponedjeljak u ovom mjestu čak ni ne tinja jučerašnjim nemirom.

U slow motionu okrećem glavu gradskim vratima. Starac se uspinje strmom ulicom, na glavi bareta, košulja boje vanilije zavrnutih rukava, smeđe hlače.

Nije došao.

Dan peti.

Povratak kući. Preuranjen.

Kupujem zastore, zastirem prozore, zastor pada u malom teatru. Kažem mu:

„Loše sam. Veliki si komad mene otkinuo.“

„Pretjeruješ. To je senzacija za tri dana.“

Šutim. Možda je u pravu.

Vidim ljude, sebe mogu vidjeti jedino u ogledalu i tuđim pogledima. Moje je tijelo staklena ploha, krhka, lomna kao slika o sebi.

Mi smo ljudi od papirmašea, plastični odljevi na koje od prvog dana lijepe sloj po sloj novinskog papira s vijestima, crnim kronikama i dijetama. Čine nam što hoće, premazuju nas ljepilom, pa opet iznova. Lik nam se mijenja svakim pogledom. Tko smo? Nismo. Oni smo.

A ja trošim ovo vrijeme, gulim papir s njegova odljeva, nalazim, čitam i ostajem ista — na trbuhu *Playboy*, na leđima *Cosmo*, u očima prognoza vremena iz starog *Jutarnjeg*. Već tako dugo nitko nijedan sloj nije ogulio. Dok sam brinula o njemu, on je brinuo o sebi.

DJEČAK

U ovom trenutku osjećam kapi, sićušne kao raspršena magla, prišivene za obrub mog kaputa i kosu, sasvim neočekivano živu, pod londonskim pokrivačem.

Stojim pred cvjećarnicom izloga obrubljenog zelenim kovanim željezom. Cupkam, zavllačim ruke duboko u džepove; cupkam kao što mi pogled pocupkuje da dohvati što se zbiva iza stakla. Čas kroz trepavice, čas sasvim jasno vidim širok, malo poguren torzo; nad njim, u dubini, lice pjegave cvjećarice. Ona naginje glavu, sluša, pogledava u mene, smiješi se očima, shvaća i napokon djeluje. Sasvim nestaje iza onog poznatog mi torza.

Okrećem se, ispraćam autobuse, crvene; rubom cipele pritišćem zeleni list, svjedoka šume iza mojih leđa. Mirisa nema, sasvim sam sigurna. Svo to vrijeme čekanja.

Dobila sam ružu, veliki bordo cvijet debelih plišanih latica. Izgledala je snažno pod obojenim ogrtačem, hranjena bistrim sokom u neizbježnom kolanju svoje unutarnje energije. Zračila je aurom da se ne raspadne od prenapregnutosti. Sama je hodala uz nas, tek formalno oslonjena na zagrljaj moje pesnice.

I uistinu, London je iznova lijep unatoč mračnim fasadama i neminovnim podsjećanjima na Olivera Twista. Lijepi su ljudi što siju osmijehe kao Tajlandđani. Nova poznanstva u pubovima, na ulici; lezbijke što pristojno pitaju i ljubazno se povlače kad su odbijene, oženjeni mladi muškarci što pitaju i navaljuju novi već i kad su odbijeni. Ulice kojima je u nekim sretnim godinama slike brala Virginia Woolf.

Ćutim tople valove koje mi netko odašilje iz neke čudesne ulice malih kuća i prozora što se veselo naginju van reda fasada. Hladno je tamo. Ne kao ovdje. *Umotaj noge* — tipkam usred jazz koncerta. *To nije isto kao kad ih podvučem pod tvoje.*

Stežem kišobran u ruci, razvaljena mu je žica i on tužno klima grotesknom glavicom. Hodamo. Kao stari bračni par. Držim ga ranjenog i nemoćnog. Živimo zajedno ovo sunčano kišno popodne ispunjeno vlagom, povezani s čitavom kolonijom onih koji pokušavaju, kreiraju vlastita priviđenja i odustaju.

U trbuhu mi se rasprsnje mjehurić i misao se polako uzdigne gore.

Drži me za ruku. Govori nešto. Još jedan mjehurić. Ne želim biti tu. Ponavlja stari vic, smije se. Hodam, u jednoj ruci kišobran, u drugoj to dijete čiji bariton postaje komični cvrkut. Groteska me šamara usred tog nepoznatog grada. Ne želim biti tu.

„Sutra odlazim.“

On staje, okreće me prema sebi i vidim se u izrazu. On me moli i ja molim njega. Bjesnim jer moram objašnjavati. On bjesni jer sam neumoljiva. Neumoljiv je u svom bijesu.

Vraćam se u hotelsku sobu, pakiram stvari. Odlazim na spavanje. Budi me šapat:

„Kome odlaziš? Kome se vraćaš? Govori. Ja mogu podnijeti. Nisam ti dobar. Ti hoćeš bolje. Govori!“

Ne moram reći ništa, jer on sluša šum u sebi.

Ipak kažem:

„Nitko drugi. Ovo nije moje. Ti si kratko putovanje na Orijent. Ne želiš me takvu.“

„Kome odlaziš?“, ponavlja, grči ruke.

„Ja mogu sama. Tamo ne treba biti netko da bih se poželjela vratiti. Tamo sam ja.“

„Lažeš.“

Lažem. Šutim. Želim biti slobodna. Moja tajna je moja sloboda.

On je pijan. Smišljam način da prekinem njegov teatralni niz optužbi i priviđenja. Istovremeno se pitam kako nisam vidjela tko je. Ekran mi prekriva strah. Plačem.

Unosi mi se u lice. Smije se.

„Što je? Plačeš. Bojiš se. Kukavico, ne želiš uzeti ljepotu, hoćeš sigurnost. Kukavico. A ja sam mislio da si bolja. Obična mala gnjida – to si.“

I ponavlja u beskraj, satima. Ustaje s kreveta, hoda dugim koracima. Vrijeme sipi. Umoran je i želi spavati. Liježe, sklapa oči. Izgleda krhko i tužno. Izvlačim se iz kreveta, on me vrati. Pa još jednom, pa još jednom. Znam da mi treba još samo malo, da ću konačno premostiti tih

posljednjih dvadesetak centimetara, domoći se vrata. Nedostajao je tek pedalj vremena da zapadne u onaj nepovratni mrak koji je najgušći zorom. Nisam mislila ništa. Bila sam samo bijeg.

Vani klopoće jutro. Smjena slika i mirisa. Ustajem, oblačim se bez panike, bez brzanja. On spava i ponovno je lijep. Zločesto dijete.

Nosim tu sliku još satima dok se primičem svom domu. Ulica je tiha, stubište prazno, moj stan miriše na mandarine.

DVIJE

Ogrtač od tamnozelenog pamučnog satena kupio je jednog besmislenog popodneva. Šetao je gradom, zalazio u ulice u koje inače nije išao, visok, pognut, u crnom krombi kaputu. Na glavi šešir. Uvučena ramena, ruke duboko zabijene u džepove. Lišen svake ležernosti hodao je kao po zadatku.

Privukla ga je boja. Tamnozeleno boja norveških šuma. Na leđima žuti zmaj razjapljenih čeljusti rigao je vatru po zelenilu. Nije mu se svidio taj zmaj no, nasreću, bio je na leđima, a ogrtač tako jeftin i zelen; mali ženski ogrtač.

Odnekud se probio miris sezamova ulja, netko je kuhao u stražnjim prostorijama, i kao da je taj miris odlučio, on otkopča jedno dugme na kaputu, posegne za novčanikom i baci narančastu novčanicu na oslikani pladanj pokraj blagajne. Metalni mobil obješen na stropu zanjše se pod naletom zraka i isprati ga lijenim zvoncanjem.

Vodili smo ljubav. Željela sam ga upoznati, htjela sam upoznati tijelo, prošetati po njemu, zaviriti pod kožu; htjela sam ga impresionirati mogućnošću da se uvučem duboko u njegove misli. Nije mi dao. Ljubio mi je usne, obraze, kapke. Gdje su mu bile ruke? Osjetila sam ih kad me žustro povukao pod sebe. Gledali smo se u oči, usredotočeno, kao da tijela nisu naša, kao da ih puštamo da čine što žele. Taj me pogled fiksirao bez upitnika, napeto. Prešla sam jezikom preko gornje usne, zatvorio je oči, po kupio vlagu sletjevši na nju u nečujnom poljupcu. Leptir bez lepeta krila. Tijela su znala. Smiješila sam se, on me gledao. Bio je tu zbog mene. Trajao je.

Kad ga je upitala ima li i za nju neki ogrtač, slavedobitno je izvukao zelenu sklisku tkaninu.

„Ima, doduše, zmaja, ali bio je jako jeftin.“

„Lijepa boja.“

„Zbog boje sam ga i kupio, u nekom malom kineskom dućanu. Lijepo ti stoji. Baš ti lijepo stoji.“

„Da, zeleno mi pristaje.“

Ona nikad ne bi kupila takav ogrtač, a osobito ne bi dozvolila da je netko do čijeg joj je mišljenja imalo stalo vidi u njemu. Ipak, tako lijena i memljiva, kao magla što se nazirala kroz prozor dnevne sobe, osjećala se umotanom ali i golom u satenskom sjaju. Tkanina je bježala pri svakom pokretu otkrivajući koljena. Dodirivao ju je, posvećeno, s oduševljenjem istraživača. Dopunjavao je nesagledani portret, rabio je ruke kao što ih je prije sputavao, dovršavao je koktel dodajući posljednje tri zlatne kapi Amaretta.

Sjeo je za klavir, prebrzo prelazio preko tipki ispuštajući usput poneku, pa je ta kljasta pjesmica sebe samu sustizala. Htjela je pjevati. Nije mogla. željela je pustiti zvuk, ali tijelo je bilo tromo. Nije htjelo biti ona. Htjela je da prestane.

Zavrtio se na klavirskoj stolici, pljesnuo istovremeno rukama po bedrima i rekao:

„Nisam baš neki pijanist.“

Osmjehnula se: „Dobar si.“

Riječi su odjeknule, iako tiho izgovorene ostale su razrijeđene zrakom visjeti uokolo.

Bilo je kasno. Bilo je gotovo.

Spavalo joj se. Magla se već sasvim zalijepila za okna, željela je ući unutra, a ona je morala van. Navlačenje najlonki, gnjila noć koja će zamijeniti toplinu... svi oni bijeli, gusti pramenovi čekali su samo da je uguše ledenim rukama. Mrzila je taj brlog muškarca lovca, njegovu mirisnu uškrobljenu posteljinu. Htjela je plakati. Htjela se sakriti pod krevet. Htjela je noktima zaderati po tom nestrpljivom licu koje je s iščekivanjem piljilo u nju. Smaknula je ogrtač i prebacila ga preko stolice.

A onda, slučajni susret u gradu.

Hodali su jedno uz drugo, ne zajedno. Pogledao je lijevo i desno, hitro obuhvaćao lica. Bježao je.

Bilo joj je neugodno. Čega se plašio? Produžavao je korak. Nisu govorili ništa. Onda se neki osmijeh očešao o njene misli i scena je postala gotovo lijepa. Dvoje zgodnih ljudi hita nekud oslobođeno jedno od drugog. Ona je vedra, smiješi se zadovoljno, on je ozbiljno posvećen,

kao da traži nekoga. Kaputi im se dodiruju i zatim samovoljno odmiču, a oni, bez zastajkivanja, poneseni težinom izvikuju pozdrav, rastaju se slobodni u ropstvu toplih debelih tkanina.

Brinuo se: *Zar moramo baš zajedno? Ovo je vrijeme kad bi smo je mogli sresti. Što bih joj rekao? Prijateljica? Postavila bi mi tisuću pitanja, lovila me u zamke. Ne treba mi to. Želim biti slobodan, oslobođen svakog upitnika, pogleda sumnje, pretpostavke. Stvari se uvijek, prije ili kasnije, počnu zaplitati. Bi li bilo lakše u nekom drugom gradu, ili svagdje svi žive u krugovima?*

Osjetio je drhtaj u džepu, pa još jedan, tri uzastopce.

Gdje god bio, sustizale bi me poruke – mislio je. Nekad bih ga mogao tresnuti o zid.

U dane lova volio ga je kao najdražu igračku, a onda, kad ga je počinjao proganjati, tražio je novi plijen i jedva se suzdržavao od mrštenja kad bi na ekranu ugledao ime ulovljene.

Trenutak pred otvaranje pretinca zamislio bi ime i bivao ushićen kao prorok kad bi se ono i pojavilo. Baš kad se telefon oglasio, ona ga je pozdravila i naglo skrenula. Bilo je prebrzo da bi bilo slučajno. Viknuo je pozdrav. U kratkome bljesku osjetio se razotkriven. Nije bilo vremena za stid.

Stajala je nasred sobe u zelenom kućnom ogrtaču. Osvrtala se.

„Nisi nabavio novi namještaj?“

Zaustio je. Htio je reći. Čak je i započeo:

„Daj, kad budeš mogla, pomogni mi izabrati...“

„Ima na tone dobrih dvosjeda“, prekinula je nedovršenu rečenicu jer je naslutila misao.

Ugniježdila se u kratkom trenu uvlačenja zraka u pluća. Vidjela je da se udisaj ne kani završiti u nastavku rečenice. Znala je da se tu smjestila tanana iskustvena nit i spoznaja da ne smije dovršiti jer se plašio da bi ona to mogla protumačiti onako, ženski.

Obuzimala ga je panika. *Ako joj ponudim da mi izabere trosjed pomislit će daj joj dajem veću važnost. S tim predmetom uselit će se i ona. Neće shvatiti da je izbor trosjeda samo izbor trosjeda. Htjet će više, mislit će daje trebam.* I onda je, nasreću, pljusnula ta njezina

rečenica o milijunima dvosjeda ili tako nešto i on je iskliznuo glatko ispustivši zrak bez glasa, a ona, čije riječi inače srljaju pretječući i vlastite i sve druge misli, riječi sasvim nedomišljene, ona je složila još jedan, ali sasvim bezazlen, upitnik: „Gdje je moj čaj?“

Pobjegao je, sretan što je završilo, po čaj koji ju je davno trebao zagrijati. Smijao se, olakšan. Smijao se svojoj nespretnosti.

Pobjegao je smijući se svojoj zaboravljivosti kao da je znao da čaj više nije važan, da joj ne treba sad kad već mirno leži zavaljena na toj neudobnoj sofi. Ne, smijao se zbog olakšanja, zbog progutane priče o dvosjedu. On nije mogao razumjeti da je dvosjed samo dvosjed, čak i onda kad je trosjed.

Čaj je bio hladan. Nije trebao biti.

Poželjela ga je putem sjedeći na hladnom sjedištu tramvaja. Kristalna noć sa zvijezdama nadohvat. Taj čaj trebao je biti spona, nešto za što se željela uhvatiti u prvim trenucima zbunjenosti; obgrljena šalica kao dokaz da postoji ovdje i sada; puhanje u čaj, prirodna ili davno naučena gesta, most prema sebi samoj. Ugasio je svjetlo u kuhinji. Još se žarila spirala pod staklokeramičkom pločom i kupala prostor u ružičasto. Cirkus, pomislila je, tako svijetle slova nad šatrom pokraj autoceste u predgrađu. Mirisala je menta.

Tražio je brzinu, trenutak, divljinu, trganje odjeće. Pamtio je to odnekud, znao je kako izgleda, bio je gore, u uglu bojom poprskanog stropa i promatrao zamišljeni prizor. Nešto nije valjalo, ona se smijala, nećkala i zasigurno bi pobjegla da se nije tako čvrsto i uporno oslanjao na nju. Zašto govori? To nije potrebno. Ona mora znati da to ne ide tako.

Pritisnuta tijelom smijala se, branila od panične nasrtljivosti. Bilo je prebrzo. Odjenula je nekako tu misao i trud joj se razmrskao o moć njegove želje. Bio je uzbuđen, nije želio propustiti trenutak, jer oni su rijetki ovakvi, u kuhinji, na nogama. On je odavno domislio prizor i nije mogao stati, a ona se smijala. Što je drugo mogla, a da ne raspe taj Tiffany zaslon što ga je strpljivo slagao za sve vrijeme njenog dugog dolaženja. Sad kad je upalio lampu, on je sedefasto bljesnuo i nije se mogao, nije se smio ugasiti.

Dodir, trenutak kad je cirkus raspalio glazbu, boje, ritam daha i mirisa, i želja obgrljena njenom vlažnom rukom. Mrak i svijest da može stajati tako uspravno samo pridržana.

Stopala odignuta od poda, uronjena u mekoću zraka što ju je polako preuzimala. Ona, ovdje i sada, kao šipak što se rastvara, zrnevlje protjerano iz ljuštore, sok sladak i hladan poprskan po nepcu, nadlanici, preponama.

Pristala je, utrnula je luč na tren pa je ponovo raspalila tko zna čime i kako. On ju je pretjecao, zamalo postao žrtvom očekivanja. Žustro ga je sustizala ne bi li spasila njegov plan. Dala se da bi ga potom uzela, a kasnije, puno kasnije, željela je još, istinski duboko, polako i dugo... nije mogla, jer to nije bila njegova Tiffany lampa. Ostala je utrnuta u kuhinji, u potpunom mraku, pod cirkuskom šatrom, kraj hladnog ringa na štednjaku.

Kasno je.

„Mogla bih ovdje spavati.“

Još jedna mina. Tresak. On nije mogao razumjeti da to znači usnuti, probuditi se i otići. On nije mogao znati da u ježevoj kućici prespavaju šumske životinje nakon zabave, iako toga nema u priči.

Okrenuo je glavu. Stavila je pramen iza uha. Dohvatio je telefon. Zavukla je ruke dublje pod prekrivač. Pročitao je SMS. Promeškolljila se.

„A da odemo van?“, rekao je.

Vrijeme se otkotrljalo pod nogama. Našla se jedne večeri sama pred izlogom malog kineskog dućana. Bio je zatvoren. Na staklima polijepljeni papiri. Nekoliko muha, nehotičnih samoubojica, ležalo je na blijedozelenoj dasci uz sam rub. Puhao je vjetar. Netko je prošao biciklom ostavivši škriputavi trag u zraku. Mirisala je šećerna vata. Možda je baš ovdje kupio ogrtač boje norveških šuma.

Sjećala se. Pomilovao ju je po licu jedne noći u pubu da bi prekinuo nasrtljivog prijatelja osamljenika. Nekoliko šala, samo njima poznatih. Kao predstava. Poslije su se ljubili čekajući taksi na uglu pospanih ulica, salijetali jedno drugo usnama. Živahna, nježna skulptura satkana od šapata, odjevena u grimizno vinsko isparenje.

Bili su bliski. Ruka joj je spavala u njegovoj. Dugo. Držao je otvorena vrata automobila, već je bio vani, a ta ruka je ostala unutra. Kolijevka.

Trebala sam je ponijeti sa sobom.

Premišljao je da li da je pozove. Bilo je kasno. Da li bi to imalo ikakva smisla za tih par sati? Bilo bi ugodno usnuti zajedno. Možda drugi put.

Pred malim mrtvim dućanom sjećala se i odjednom joj je postalo jasno koji miris želi udahnuti. Hodala je mirno, nije se željela zadihati.

Dočekalo ju je radosno iznenađenje. Proplesala je prstima po njemu. Bila je užareni oblatak dalekog dalmatinskog otoka. Bila je podne, prepuna cvrčaka i mirisne smole, trunila je bijeli kremen praž, posipala se po njemu ostavljajući svjetlucavi trag. Trajala za njega odavde do zamišljene Venerine putanje. Bez grča i straha po prvi put pustila se da je nosi.

Ležao je zatvorenih očiju, spokojan, dok je ona prebacivala zeleni ogrtač preko ramena.

„Zatvorili su tvoj mali kineski dućan. Tamo si ga kupio?“

Otvorio je oči naglo, pružio ruku i viknuo:

„Ne!“

Ustuknula je. Pomislila je da se nešto ruši.

„Ne“, produžio je tiho. „Ne taj. Obuci moj.“

Pustila je da saten klizne. Žuti se zmaj beživotno skvrčio.

Ponovno se o njene misli očešao osmijeh, morao je.

OTAC

„Otac?“, nježni upitnik me oplakuje i odjednom mi oči stakle. Zvuk što se probija iz nutrine tanak je i piskutav glas koji oblikuje: „Ne“.

Nisam sigurna da je izašao iz mene pa još dodatno odričem glavom. Kosa mi dodiruje obraze i sve sam manja, polugola djevojčica.

„Ne“, uspijevam izgovoriti glasno, ali to nije riječ istog značenja.

„Ne želim to“, šapućem u sebi i slušam upute. Duga spavaćica ispod koje nema ničeg do golotinje je mrtvački pokrov, tako dalek od radosti što nam tijelo može prirediti.

„Anestezija me jako uspava. Ne znam hoću li se moći probuditi nakon samo dva sata“, govorim.

Što bih učinila da mi kaže da je opasno to što činim?

„Pustit ćemo vas da spavate koliko god želite.“

Nešto bjesni u meni. Zašto tako govori, zašto me nagovara, zašto me ne zaustavi?

Napuštam velike metalne držače, okrećem se i izlazim iz ordinacije, hodam niz bijeli hodnik prema izlazu. Na narančastim stolicama sjede ljudi, muškarac čita novine, žena gladi trbuh, djeca igraju lovice oko mene. Sunce je i ptice se čuju kroz poluotvorene prozore. Ulica je sigurno prazna i topla.

„Neće boljeti“, kaže sestra. „Stisnite šaku. Tako Sad opustite Gotovo. Sve će biti dobro.“

Čuje se zvuk navlačenja gumenih rukavica. Ruka mi gladi čelo. Ispod zaklopljenih kapaka probijaju se dva staklena curka.

Budim se. Ne boli. Nisko sunce šara lišćem zidove male bijele ćelije. Ustajem oprezno, osluškujem trbuh, jastuk mokrog perja zgusnuta pri dnu i ništa više. Oblačim se polako, malo pognuta. Slažem spavaćicu, širim je po krevetu, savijam, glačam rukom.

U prijemnoj sobi nepoznata lica.

„Ustali ste, draga. Dobro ste?“, pita me plava sestra kao da se znamo, kao da sam pola života ostavila na tom odjelu, ili cijeli.

Taksist blijedi pod mojim odrazom. Pomaže mi odnijeti torbu. Na pola stubišta strese mi se telefon; jedna od njegovih cirkularnih poruka odaslatih na desetke adresa, vic, igra riječima s aluzijom na seks. Uzvraćam osmijehom. Nikad nisam sigurna očekuje li uopće odgovor na takve poruke. Stan je zagasito žut u ljetna predvečerja, prohladan i miran. Sve stoji i ništa nije isto.

Boli. Znojim se. Na putu do kupaonice iz mene ispadaju veliki mesnati komadi, sivocrveni dijelovi posteljice, zrnati kao svinjska jetra. Perem pod ulijepljena i krvava.

Naša je povijest obogaćena malom smrću što mijenja samo moju sliku. Nježna sam po navici, milujem ga mislim kao da je dijete koje evo za mjesec-dva odlazi na školovanje u drugi grad. Gledam ga zaigranog u tom neznanju, tješim ga u tom sljepilu. Ipak ga nije sasvim otplavila vakuum-pumpa. Ne govorim mu ništa. Što će mu spoznaja o ženskoj moći koja se sebi samoj podruguje?

MRTAV

I onda sam pomislila na svu tu količinu užasa u kojem se davi Svijet i na ljepotu koje ima toliko da pokrije i užas i druge ljepote. Mislila sam na onu ljepotu što čuči u ljudima i nazivaju je dobrotom, a imam je pa se izvrnem kao meka čarapa i dajem, dajem...

A ne mogu i nikako ne mogu ispuniti tu prazninu u njemu, jer je golema kao grotlo, kao rupa meteora i sve bi se to biserje otkotrljalo na dno i stislo u kut, u malu nevidljivu ogrlicu.

Počela sam se smijati i rekla sam:

„Ti si snob. Ti si sitna duša.“

I nisam se ljutila jer ne možeš se ljutiti na dijete, na nedoraslog, na nekog sebi samom tako nevidljivog. Više ga nisam htjela dotaknuti jer bi se raspao u sivu prašinu, a ja ne volim mrtvace raspršene po kući.

On je pitao, malo prigušeno:

„Bi li htjela?“

Pravila sam se da ne razumijem što, kao što uvijek radim kad točno znam da neću, a plašim se gnjavaže koju donese odbijanje ma čega. Poziv na obiteljski ručak, izlazak s Anitom u lov na frajere, odlazak na sprovod nepoznatoj tetkinoj tetki, jer „što će ljudi reći?“. Sve su to mrakovi što me uzimaju i traže od mene da lažem, vadim se ili naprosto ne razumijem što su me pitali, a to nerazumijevanje je tako puno prijetnje i smrzava dah. Nitko se nikad ne usudi ponoviti pitanje kad ja kažem: „Oprosti, odlutale su mi misli. Rekao si nešto?“

„Molim? Što? Išao bi van? Ili?“

Imam zmijski pogled i prijetnju u gesti ili izgledam sasvim naivno i zaokupljeno nečim što ne može čekati.

Šuti. Gleda me. Kaže:

„Umoran sam. Mnogo radim. Idem. Rano ustajem.“ Kao kratki rafal.

Ne osjećam olakšanje. Nisam ni bila napeta. Odnos snaga je takav da nemam mogućnost

izgubiti; mogu se igrati, sad počinje drobljenje, sitna pakost; ništa strašno, ali sasvim neočekivano i time gore od ičega. Prestajem ga voljeti i primjesa sažaljenja traži da budem pravedna, da budem nježna, ali privid prošlog ponovo će ga učiniti nadmenim i konačno ću mu zariti tu oštru potpeticu, zdrobiti mu Adamovu jabučicu i gledati kako crkava, ne bez žaljenja za zajedničkim portretom koji sam naslikala za nas.

„Imaš usne koje traže poljubac“, kaže.

Znam, meni ljubav stanuje na usnama, tamo se ulijeva i istače. To sasvim nevino mjesto prekriveno tankom kožicom, čestom metom mojih sjekutića i prstiju. I to je lijepo, to je najčišća i najljepša točka u kojoj se susrećemo, sastajalište s kojeg odlazimo na neka druga mjesta koja su nekad široke livade, a češće mutni disko-klubovi s lošom glazbom i očajnim plesačima. Osjećaj tog kažiprsta i palca na donjoj usni ponijet ću sa sobom jer je vrijedio, možda samo on.

Ali sad, u ovom trenutku, to postaje sjećanje. Njegova je rečenica molitva, prošnja, pad ničice. Svjesno oblizujem usnu, pritišćem je gornjim zubima, sjajnu kao zrno nara.

„Da, i ja sam umorna, rano ustajem.“

Ispraćam ga, on spušta svoje usne na tu mrtvu stvar što ne uzvraća.

OBJEKT

Kiša zauzima nebo, voda grad. Nema kud. Njegov klub je poplavljen. Jučer su ispumpavali vodu, ali danas je ona probila vrata i prelaku drvenu barijeru te, žureći niz stube, polako grlila metalne stolce. Sad već sigurno opija drveni šank. On leži kraj mene, ruku prepletenih pod potiljkom, prekriženih nogu, gol.

„I kako se samo pripremila. Pozvala me bez razloga, petljala nešto da joj pogledam statiku na kući, a već jesam, *ali znaš, oni kažu da nije dobro, da treba opet*. Ma znao sam odmah, slutio sam da me hoće i nije mi bilo žao. I taj stol prepun hrane, ej, mozak je pohala, pa krmići i torta, masna i teška, puna margarina, kričavo roza i sve to u deset ujutro. Sjedio sam za tim pretrpanim stolom, jeo sam i rekao joj kako ima krasne oči. Ti boga, kad sad razmislim, ni ne znam kakve oči ima. Samo sam što prije htio ustati i povaliti je i... čuj, nije išlo. Nikak. Ona je nešto rekla, kao *ne ide, teško je to. Mislila sam da ćeš ti uspjeti*, i bila je to prva rečenica u kojoj mi nije persirala. A ja sam shvatio otkud taj očaj, nestrpljenje, zbunjenost i... pao mi je. Kak bi se uopće mogao uzбудit kad me oće samo da je probijem? To bi ona trebala operativno riješiti. Ti boga, pa ona ide tako od jednog do drugog, procjenjuje snagu i veličinu... Osjećao sam se tako... objektivizirano. Da, baš objektivizirano. Nisam je zvao poslije. Ona se javljala. Rekla je da nitko nije bio tako nježan i obziran. Zove me da dođem. Kaj oće, da opet probam? Možda se i zaljubila. A kaj će mi? Pa ne mogu je pošteno ni pojebat!“

I ništa nisam rekla.

SIN

On radi sve što mora ili mora sve ono što radi. On samo želi odgledati utrku Formule 1 i zaspe nakon prvog kruga. Sjedi u svojoj stolici za ljuhanje i glava mu se polagano njiše sve dok ne dotakne bradu. Spava jer je umoran od moranja, toliko umoran da ne može učiniti ništa od onog što želi ili to što želi postane neželjeno, jer se ostvaruje, jer je moguće. Sa mnom je samo da bi lakše činio to što mora. Moje prisustvo potvrđuje važnost moranja, uz mene ono postaje on sam — vrijedan, organiziran, zauzet, nedostupan za sve što nije važno, za spontanost, smijeh, izležavanje, razonodu, jer na tim se mjestima krije zamka susreta sa sobom samim. Radeći nešto bez plana i jasnog smisla postao bi onaj kojega sam ne poznaje, pa tako vidljiv i meni, a to je avantura koju si on ne smije dopustiti.

Nedjeljom kuha ručak svojoj djeci. Održava ritual koji će jednom svrstati u lijepe uspomene.

Ustajemo rano, odlazimo na tržnicu. Ustajemo prerano i on se ljuti što ponekad spavam dulje. Čita novine i čeka; ne želi me buditi, jer želi biti uviđavan, ali se ljuti. Čim nasluti moje buđenje, kuha kavu i uvlači me u novinske članke, neku kolumnu ili crnu kroniku. Znam da moram požuriti i to moju nedjelju čini ponedjeljkom.

Na tržnici kupujemo brzo. Ne ljubimo se kao što to inače činimo. Ne držimo se za ruke, jer nam smetaju vrećice. Ja šutim. Još je rano. Pijemo drugu kavu; nakon moga prvoga gutljaja njegova je šalica prazna. Ljubazan je i pristojan, ne govori ništa, ali ja znam. Žurim, sustižem ga, hinim revnost, dobro raspoloženje, volju. On brine hoće li juha biti dobra, jesu li odabrani krumpiri bolji za pečenje ili kuhanje, brine hoće li djeca doći. Trebali su nazvati, a nisu. Ljut je. U tom trenutku ja ne znam zbog čega, ali kad tri sata kasnije udari metalna ograda i najavi dolazak, on teško uzdahne i piskutavim glasom, kao da mutira, pozdravi: *Halo, djeco!* Smije se i, umjesto prijekora, grli ih presnažno. Tu su negdje prekinute posljednje niti što su nas držale na okupu. Ne volim te ručkove i htjela bih ne sudjelovati, ali moram, njemu treba slika nas pred njima.

Nakon ručka djeca telefoniraju i zatim brzo odlaze. *Sorry, imam dogovor.*

Mi ostajemo zatrpani posuđem i moramo ukloniti ostatke roditeljstva. Tužan je. Grli me. Pijemo kavu, polako. Počinje prijenos Formule 1 i on uskoro spava.

Dobar je i drag, nježan je i uglavnom ne gnjavi. Volim ga zbog toga. On mene ne voli. Treba

me i to naziva ljubavlju. Uskoro će otići; čim mu bude bolje. Njegujem naše dane kao nedonoščad kako bih ih jednom i ja mogla nazvati lijepom uspomenom.

PJESNICI, PLUS JEDAN

Miješali smo se tamo rubom Turopolja, opijali polja kukuruza, a onda se povukli u jednom kratkom srku svatko u svoje korito kao da se sramimo sebe. Ostavili vodoljube da skapaju.

Sve dogođeno izgubilo je vremenski slijed i uspostavilo svoj vlastiti. Kalendar ne znači ništa, padovi su također rast, lutanja, sukobi, sve je to rast koji možemo zaustaviti samo smrću. Trebam to nezadovoljstvo, koje osjećam uvijek kad nešto imam ili nemam, pretvoriti u mirnu rijeku koja prolazi prividno ista i voljeti ovaj trenutak ne zbog utjehe nego zbog sebe u njemu. Ne čekati da se dogodi nego znati da se događa. Voljeti sjećanje kakvo god bilo, osjećati dogođeno u sebi kao građu ljepote sada.

Sjedim s tri mrtva pjesnika. Mrtvi su pijani i mrtvi kao pjesnici. Dživo plače, ostavila ga je djevojka. Dvije godine nakon prekida napisao je pjesmu bivšoj, ali Anuška to nije mogla shvatiti.

„Rekao sam joj: Anuška, zlato moje, pjesma dođe i stanuje ti tu pod čelom dok se ne rodi ko dijete. Znaš, mogao sam poludjeti da je nisam napisao i što bi ti sa mnom ludim? Anuška, pametna si žena, ti znaš koja je to zmija bila. Pa, grudi, što grudi... I ti imaš grudi, ali toliku ljubav nemoguće je napisati, ja za tebe nemam riječi... Ti znaš što je važnije, Anuška, milo moje.“

Dživo se njiše na stolici i suza mu povremeno kapne u tanjurić sa solju.

„Jebeš poeziju, otvorit ću izdavačku kuću. Moram živit od nečeg. O tri zbirke se saplićem u kompu, a nijedan stih nije objavljen. Nitko više ne čita poeziju. Semantički konkretizam, to je sranje, ja to ne razumijem. Probao sam, bjež, ko da sjekirom odvajam riječi od panja.“
Antun čitavu večer ne prestaje o izdavaštvu. Antun bi me jebao. Mjerim mu bokove, uski kao u djevojčice, kao da nije baš sasvim odrastao.

„Je l' ćeš izdavati poeziju? Evo, dat ću ti ovu moju novu zbirku, dobra je, najbolja.“ Dživo iz ruksaka vadi snop papira i gura ih Antunu na stol, pod pivsku bocu.

„Jesi lud? Neću izdavati poeziju. Da odmah propadnem. Neću ni svoju izdavati, to bi me ubilo. Proda mi se, recimo, trideset knjiga, a ja si mislim, ko ih je lud i kupio?“

Ne skidam pogled s tamnomodrih samterica. Dobro mu stoje. Usne su mu O.K. Mogli bi se malo ljubiti. Jedna tekila previše.

Uvijek je razlog mogućnost, pretpostavka, projekcija želja. Crtam portret na staklu prozora ove od dima posivjele birtije, dva vodena curka, i gotovo. Da bar mogu voljeti nešto što nisam sama kreirala, da je bar ono što sam mislila da jest, bio bi vrijedan tuge. Ovako, ostavljam sliku ispranu predugim gledanjem. Grebala sam i grebala po tom platnu i što imam? Ljuske pod noktima i grotesku koju nitko ne bi poželio na svom zidu. Ponovno bijes, i nemoć, i glazba što samo raspiruje vatru koja ždere svaku mogućnost da ga prihvatim takvog, osakaćenog. Godinama, od djetinjstva, samo taložimo smeće u sebi i postajemo karikature onih koji smo trebali postati.

Govorio je, a bosonoge riječi zebu.

Šutjela sam. Najmanje štete učinim kad šutim.

Te su rečenice onako bezobrazno i krajnje podlo zvonile kao praporci, želeći navijestiti nadu, upozoriti da griješim što se već okrećem i idem. Znala sam da mora postojati neka podvala, ali ja ne vidim ništa dok mi se ne pokaže, ja vjerujem riječima i lak sam plijen koji sâm dolazi ususret vabitelju.

Ne vidim dobro i treba mi Vanja, moj bijeli štap.

„Ne nasjedaj; on to ne misli, misli upravo suprotno. Time svjesno gradi tvoju poziciju koja tobože onda diktira tvoje ponašanje. To je najsvjesnija moguća manipulacija. Oni je jako dobro koriste, jer im omogućuje sve, tjerajući te na preispitivanje sebe umjesto njih, koji se doista ponašaju kao svinje ili zapišavatelji teritorija. To nisu bijele laži, to je kukavičluk, pakost... kao da nas žele uvjeriti da je preparirana životinja živa. Dimna zavjesa, trik. Rasprši ga! I što će ti takav? On nije vitez tužnog lika, on je tužni lik.“

Dok se tako raspada unutra i trga sve pred sobom krčeći put prema van, puca mi hrskavica i boli... jer riječi su ljepljive bobice imele istjerane iz ovojnice, zgnječene u kašu. Na njih se štošta nahvata.

Aljoša se budi: „Bi ti bila moja cura?“

„Ti znaš s kim razgovaraš?“, smijem se.

„Znam“, pijano sapliće. „Čuj, jebu me naočale, žuljaju me leće, a tebe se sjećam s plaže još dok sam vidio. Ne mogu više jebat, ja sam vizualni tip, i kad skinem naočale, sve mi je mutno, a ne mogu joj blizu s naočalama.“

„Gledaj je najprije s očalama pa onda u akciju. Kako si mene lijepo upamtio, sad upamti nju.“

Nije im lako. Stalno smo im pred očima. Eto i taj što jedva vidi, prisjeća se tijela, a ovaj pijano pogled lijepi za neznatni nabor tamo iznad raskopčanog dugmeta koje je hotimice ili, češće nehotice, takvo.

„Možda da nabaviš gumene okvire i fleksibilna stakla?“, predlaže Antun.

„A ima toga?“, ozari se Alj.

„E, nema, zajebo te“, smije se Dživo.

„Jesam duhovit, za krepat!“, raduje se Antun i unosi mi se u lice. „Ovako bi te Alj gledao, ovako izbliza, sve bi te mirisao i njuškao i recitirao ti stihove i dirao ti tu punašnu usnicu koju još pamti s one plaže. I ja bih ti dirao tu usnicu i vidio bih te, ne bih te prestao gledat, jer ti si breskvica jedna.“

„Što bi ti sa mnom? Nisu za tebe porculanske figurice“, govorim, ali ne uzmičem. Ostajem tih dvadesetak centimetara udaljena od mogućeg rješenja. Mogla bih pokušati prekriti sjećanje sjećanjem i znam da moram ostati ovdje. Sjetim se kako mi dodiruje usnu, kako je mirisan njegov krevet, kako je limun večeras prekiseo, kako ne želim biti ovdje.

Dvije tekile previše.

Pokušali smo Antun i ja još jučer, trijezni. Činilo se smisleno započeti nešto novo. Stari smo dovoljno pa nam se ne da praviti kompromise, prilagođavati se, i prije no što započne jezik ljubavi, desi se trgovina. Isplati li mi se to? — pitala sam se sjedeći nasuprot čovjeku koji me držao pod rendgenom pogleda. Procjenjivao, analizirao, ni u jednom trenutku nije bio zbunjen, a ja sam se pretvorila u breskvu na tržnici. Hoće li me uzeti? Jesam li zrela? Voli li tvrđe ili one vinogradarske?

Trudila se istražiti uglove pogleda tamo gdje se spajaju trepavice, ali on je stezao oči pod suncem. Sve vrijeme znala sam da samo tražim novo. Bilo je jasno da živim za tu namjeru i moj se objekt otrgnuo. Sad, ovako pijan, hrabro se drži za mene, ali pustit ću da klizne kao s uglačanoga gelendera, neću mu pomoći da ostane.

Aljoša i Dživo se grle, obećavaju jedan drugome vjernost. Antun, podbočen, gleda u mene, trepće i tiho govori:

„Tvoji su obrazi dvije tople kajzerice, one iz djetinjstva i s televizije. Prošlost nam je oslikana u tv-reklamama. Naša generacija ih stvara nostalgичno se sjećajući pravog života pa nam podvaljuje sliku tog istog života, kao da ne znamo da nema vraćanja, da slika peciva nije nahranila nijedan želudac već samo potakla još veću glad. Da smo mlađi...”

Poljubila bih ga. Ustajem i idem. Tri tekile previše.

VEDRAN

Svake subote oko deset ujutro majka iz košare vadi bijele zamotuljke i slaže ih pored teške daske za rezanje. Vedran uklanja omote, uzima nož i reže: od buta tanke odreske, od vrata nešto deblje, od pilećih prsa pravilne četverokute. Oštricom spretno klizi niz kosti, oslobađa ih rumene pulpe i odvaja u posebnu posudu, za juhu i psa.

„Bit će kirurg“, šapuće otac dok nježno ljubi majku u obraz.

Postao je mesar.

Volio je meso pod rukama, ali ga nije jeo. Zrnata struktura svinjske jetre pod zubima u njegovoj ga je trinaestoj godini najprije odvojila od iznutrica, a zatim postepeno i od ostalog mesa. Sa osamnaest je postao vegetarijanac i mesar. Volio je podatnost masnoće, čvrstoću žilica i koštano iverje dok leti pod udarcem teške satare. Volio je porno-filmove, suprugu Ilonu, sitnu plavu Mađaricu, i svoju blistavu mesnicu na centralnom trgu pitoresknog srednjoeuropskog grada.

Da, volio je porno-filmove, ali ne sve. U njegovu su noćnom ormariću, pored u kožu ukoričene Ane Karenjine, ležale tri video-kazete, jedina tri uratka Velike Bernarde, crnokose žene izdužena vretenasta tijela. Otkako je snimila posljednji nastavak prošle su četiri godine i Vedranova je želja za njenim novim pustolovinama prerasla u sasvim drugačiju, novu želju: htio ju je upoznati i postati joj mužem.

Rezao je meso, virtuosno razlistavao odreske, smiješio se vraćajući novac, zamišljajući kako njegova velika žena za to vrijeme klizi namašćenim mirisnim rukama tijelom sad jednog, pa drugog muškarca, a on zna da je ipak samo njegova i božja. Zamišljao je prste, podlaktice, krater pupka, udahom proširene nosnice, trepet kapaka i susret gornje vlažne usne s nečijom ušnom resicom. Zamišljao je poljupce, lake i tihe, na pregibu lakta, na preponi i lepezi nježnih očnih bora, ali nikada nije mogao, niti je želio, zamisliti poljubac u obraz.

„To bih sačuvao za sebe“, izgovorio bi poluglasno bar jednom u danu.

Ilona se smijala toj rečenici koja bi sletjela tek tako i pomilovala zrak. Nije pitala što mu to znači, jer je mislila da govori o nekom boljem komadu mesa, a i uvijek nakon toga uslijedio bi kikot, zavjerenički pogled i zvonak poljubac kraj njenog uha. Bilo je to nešto poput nestašluka koji ih je držao zajedno uvijek i svugdje.

Zamišljao ju je kako ulazi kroz vrata mesnice uz reski zvuk zvonca. Mislio je: *Moja bi mesnica postala rajski vrt, iz gustiša mekolisnih palmi izašla bi ona, onako velika i snažna i uz šum fontane utisnula mi poljubac u obraz. Bio bi to kraj i najljepši mogući početak.*

I onda se jedne kasne ljetne večeri, minut prije zatvaranja, upravo to i dogodilo.

Vedran je vlažnom krpom otirao komadiće svinjskog mozga sa staklene vitrine. Zrak je otežao u posljednjem satu, a oštar miris mesa draškao mu je nosnice. Kromirani ventilatori na stropu neznatno su rahlili omaru. Udarac metalnog zvonca najavio je neočekivanog posjetitelja. Na vratima je stajala Bernarda, velika i lijepa.

Do Vedrana se u hipu probio miris mandarina. Zakoračila je. Pod nogama joj je niknula trava. Rukom je popravila kosu i za njom se rasuo slap tratinčica. Rekla je: „Dobra večer“, a stropom povješane šunke postale su narančasti lampioni. „Imate li svinjske jetre?“, zašumio je njen glas i voda je krenula niz zidove, srebrna i hladna.

„Poljubi me u obraz. To sam sačuvao za sebe“, izgovorio je poluglasno.

Ona se nasmijala i prišla na korak. Njena se potpetica muklo oglasila na prepukloj kamenoj ploči. Pogledala je dolje, pod je krckao, a zatim se rasprsnulo staklo vitrine. Pahuljali su prozirni listići, zasipali i Vedrana i Veliku Bernardu, lampioni su se njihali, motori hladnjaka iskrili kao božićne prskalice. Posrćući pala je prema njemu i naslonila usne na obraz, topao i mek.

Zagrlio ju je. Kovitlac zraka podigao ih je i ta se čudesna skulptura najprije vrtjela, pa njihala, a zatim poput balona napunjena helijem odlepršala negdje van vidokruga.

Svijet je nestao u četrdeset tri sekunde kao da ga nikad nije ni bilo.

KADENCA

Ja uistinu ne znam zašto je i kad pošlo krivo ili mi više nismo isti ljudi. Postali smo lutke kojima rukovodi navika, živimo kao što dišemo, inertno i plitko. Nema nas. Mi se čak ni ne gušimo. Drže nas aparati, hiberniramo. I smijem li ja sad i mogu li za sebe otkinuti komad života? Imam li pravo na to ili moram okajavati grešku do stvarne smrti? Grešku, kažem, a znam da greške nema, jer ona je bila sunčan dan, baš kao i ja. Kakav ushit, kakva uvjerenost u vječnost, potpuni nedostatak sumnje. Smrt nas je zaskočila, a mora da se tuda povlačila dugo, nismo je znali vidjeti. Pa tko i bi? Tko bi prepoznao nešto na što nikad ni pomislio nije? I sad mi Bog u kojeg ne vjerujem šalje nju, novo sunce. Gledam je i opet mislim da je vječna, da je nagrada... godine su kad treba odlučiti tko će nam sjediti kraj postelje bolesničke i one smrtno i ja želim dati tu nedatu nježnost i strast sad dok još mogu i imam kome. Ovo je moj život, jedan, jedini. Pomišljam da je kušnja možda; može li biti da sve prođe, pa ako ovo preživimo možda se stara strast vrati... a ako se ne vrati, hoću li zauvijek izgubiti priliku biti? Znam, sve nešto obilazim i ne spominjem, bojim se zveketa te riječi... je, vidim i ti znaš, o djeci se ovdje prešućuje. A sjetim se svog oca i majke i nas dvoje... ja ne mogu reći da je bilo neke tuge, tek osjet kao da si danas očištan, pa kad prođeš češljem kroz kosu, on onako u prazno tresne, otme se prerano. I moja sestra isto kaže.

Evo, vidim ljude oko sebe, svi se nešto bore, a ima i onih za koje sam govorio da su kukavice što trpe, što ne znaju stvari posložiti kako treba i živjeti s najmanjom mogućom štetom za sve... Jer ni ona ne može biti sretna, pa ja sam se u led pretvorio od leda njenog. Naš je krevet daska nikom potrebna, da je barem s Titanika pala, ali tu gdje mi plutamo ni vode nema, ničega i kad pravo pomislim niti plutamo nit' se pomičemo; mi smo kadar zamrznut, ni krika, ničega, film je na tom mjestu izgorio. A djeca... hoću li pakao paklom zamijeniti? Ovako je bar njima dobro, ali oni će otići i ostaviti nas, dva trupla, u tišini. I nećemo više zašto imati šutjeti, a nećemo imati ni što reći.

Kažu da si nađem ljubavnicu... Ne treba to meni, meni treba ljubav i evo je, tu je... centrifuga u želucu samo razbacuje biserje i ne staje nikako. I ne mislim da sam lud, ni zaljubljen, jer kad bih i zaljubljenost odvajao ostalo bi mnogo, mnogo više no što sam ikad imao. Hoće li ona moći, draga moja, hoće li moći izdržati te košmare i imam li pravo na nju taj teret nakalemiti? Nije ona od jučer, prošla je svoje, ali i nju je sustiglo. O Bože, kakva mi pisma piše, kako joj glas zvoni, i taj dodir što krene pa stane, jer nećemo dok ja ne odlučim što ću, ta sjena dlana što me takne učini da zazvone praporci... i nisam lud, i nisam

zaljubljen, jer znam, ona je rukavica za tu moju ledenu ruku... i muškarac sam, i stvaratelj, i lovac, i moreplovac, i dijete... A djeca... eh, djeca.

I ako baš hoćeš znati, ja nemam kud. Mogu samo stajati tu i čekati. Navikla sam, uvijek je to meni tako, sve o drugima ovisi. Ja čekam. Mislim nekad da sam kriva što mi se uvijek iznova iste stvari događaju... Ma ne, nije mi se baš ovo i ovako nikad, ali ispadne nekako da ne mogu sama, da nije do mene. Stalno kuljaju misli i ne znam gdje da ih više taložim. Počne od prstiju, kao kad si uvečer slano jeo pa se ujutro probudiš, a oni bubre i ne možeš ih saviti. Onda ruke, ramena, grudi, trbuh... bujam mislima, rastem i postajem golema, a samo jedan izlaz ima. Ruka mi poleti, a dalje od obraza nije došla. On stoji ukipljen i vidim mu u očima da ne može više, mučim ga tako... pa odem, okrenem se, ne njišem bokovima... hodam kao vojnik da ne izazivam, da mu bol na bol ne našijem. Ne pišem više pisma, ne usuđujem se, bojim se da bih i prošlost i sadašnjost i budućnost na papiru mogla proživjeti, da ništa neće ostati za nas žive. Šutim mu o svemu. Diram predmete kao da njega diram. Može li se od toga poludjeti? Malo me poprijeko gledaš i znam što misliš, ali nisam ja birala da on ima djecu i sve to što ima. Koliko sam mu puta rekla da gdje je gledao i što li je mislio, a on kaže da se ljudi mijenjaju i da nije isto. Znam ja to, i moja su se zgarišta već odavno ohladila i nisu više moja.

Vidi, lijepa sam. Stanem pred ogledalo i vidim da mi oči sjaje, da su mi usne pune i da se ništa ne mreška pod očima i svi kažu da bih mogla koga hoću imati, ali nije to lako. Ja sam kao oni satovi starinski s vječnim mehanizmom kojeg rijetki urari znaju uštimiti i svaki put, kad i uđe neka mrva prašine, sve je teže naći poštenog majstora da to popravi.

Dugo sam sama i nije tako teško kad mi sobe jeka puni, ali kad znam da on ima glas što zidove u jastuke pretvara... boli kad se od tišine odbije tišina. Eto, pekla bih kolače i onaj digitalni sat na pećnici bi trebalo resetirati... to je minut posla, ali nekako neću... mogla sam bez njega pa ću i sad nekako... a bilo bi lijepo dočekati nedjeljno popodne uz miris vanilije i toplinu koja se iz ugla kuhinje širi u valovima, on nešto petlja odvijačem, ja natičem naočale iako ih ne nosim, ali hoću sigurno, i držeći lončić s orhidejom gledam je l' joj korijenje zdravo.

I jedna ruka u prolazu ostane i odmori se na mom struku, upije mir i nestane, a još uvijek je tu... od nemira posijanog trese se zrak, nema ni vremena ni prave potrebe da se zatvaraju rebrenice i mol se pretoči u dur pa zatim zgasne sve... pod kopcima mir, u rukama tišina.

Metronom spava.

Je l' tako izgleda smrt?

Ona kaže da bi mogla umrijeti nakon što se spojimo i kaže da možda smrt tako i izgleda, a ja samo mislim kako bih joj k'o glinu tijelo mijesio punim dlanovima, kako bih je rukama nanovo stvarao. Nema te strasti za nju, ni zamišljene, ni stvarne, nigdje nego tu kod mene. I mislim, možda sam se samo zato i rodio da joj klizim bokovima, jezikom mjerim put od struka do koljena, da joj ježim nevidljivo paperje pod pupkom... ili sam budala, ili sam... Je'l znaš ti što je pustara? Nije ti to pustinja, nego ona zemlja koju su ogoljeli i na njoj ne raste ništa već služi za uzgajanje svinja. E pa to sam ti ja, kao jesam nešto, ali iz mene ništa dobro ne niče, a moglo bi, jer moja prava priroda jest da dajem, ali i da stvorim. Evo kako ja to zamišljam: imali bi kuću, malu, na selu, ali ne u selu... mora biti polje uokolo. Sadili bi lavandu i ogrozde, imali bunar i izgradio bi malenu vodenicu na tom potoku što prolazi rubom šume i mostić, znam da ne treba kad se i samo tako može prijeći, ali kad djeca dođu da im bude ljepše. Ona bi izašla na trijem i s rukama u džepovima modre pregače, gledala prema nama i smijala se. Tako bi bilo.

Mogao bi i umrijeti, a da tu smrt o kojoj ona govori ne doživim. Bilo je vremena kad sam mislio da dodirujem nebo. Moja je... moja je žena... vidiš, smiješno je to, ja već dugo drugu ženu u sebi ženom nazivam, ali moram ovako da se lakše shvati. Je, moja je žena vrijedna svakog poštovanja, ali o njoj mi se uopće ne govori... ne mogu je spomenuti niti na nju pomisliti da ne prizovem neko drugo doba kada se činilo da je život pitak i sam po sebi razumljiv takav kakav jest, da nema prepreka sve do drhturavih ruku i štapa, iako ja starost s njom i nisam zamišljao, ona se podrazumijevala. I nismo mi loši ni danas. Šutimo, tako je. Ne dodirujemo se. Smijemo se ponekad, djeca nešto izvedu, ali to je nekako van kruga i ne mislim da to radimo na silu niti da tu neke ljubavi nema... Mi smo kao staro stablo koje odbija davati plodove i neiskusnom oku još nosimo vječnost u sebi. Hodam tom kućom, premjeravam stvari i čudim se sebi samom kako me se to sve skupa više ne tiče. Nije to moje, kao da nikad nije ni bilo, kao da se nismo i posvađali nekad, hoćemo li u plavo ili u sivo, hoćemo li od drva ili kamena trice nebitne, ali lako ih je bitnima praviti kad nemaš drugih briga. Ja, evo, već stotinu kila oblutaka sakupio za žalo onog našeg potoka kraj sela.

Ne treba meni više dokaza, ne treba meni ništa da se desi da bih otišao, ali treba mi vrijeme da saznam hoće li mi se svetiti, hoće li ih od mene okrenuti... evo pogledaj samo one ljude

što nedjeljom lutaju oko nekih kuća, pilje u osvijetljene prozore i onda se nalakte na šank i govore bez kraja o djeci kao što ja sad tebi o ženi, znaš već kojoj, govorim.

Ja neću biti ljubavnica, nikad.

U početku sam se još i pitala hoću li se jednom naći na cesti ne znajući kuda idem i koliko je sati ili dana ostalo do jutra, ne obazirući se na rosulju, slijepljene kose i razmazane maskare s dilemom prolaznika jesam li luda ili samo čudna... ali prošlo je to. Sad vrijeme više nema te proporcije, nema perspektive u dubinu, nije to lijevak s rupom kroz koju prodire svjetlost pa da znaš koliko su mu se rubovi iskrzali od trošenja, tamo na kraju. Ništa ne teče i sve je istovremeno tu. Pitala sam se hoću li šaptom pasti, biti kolateralna žrtva u nekoj raspravi o kući ili zemlji, talog pod emocionalnom ucjenom djecom, manje grizodušje od dva, hoće li se sva ova moja snaga skrckati u mužaru oca koji mora i kad neće, kojeg želje raspoluju i imam li pravo za sebe tražiti... ali nisam sama u tome i zašto bih baš ja morala biti ta koja preciznim kirurškim rezom zadivljuje druge? Moram li čuti pljesak, jer sam tako moralna, empatična, samozatajna i samosklanajuća... znaš ono: pusti nek' se djeca najedu palačinki, pusti neka gosti obuju tvoje papuče, pusti neka starci sjede u autobusu, kisni zbog poklonjenog kišobrana golglavom beskućniku... Ej, kad će moj red? Kažeš, moraš se za sebe pobrinuti, ali ne na tuđu štetu. Pa nema toga, što ti je? Uvijek netko ili ostane praznih džepova ili punog dućana... ma ne živim ja da bi mi se netko digao u tramvaju zbog osteoporotičnih kukova. A vrijeme... to ti je sad kao razliveno ulje, širi se u svim pravcima i ne znaš gdje će se konačan rub stvoriti i hoće li ga biti... sve je tu, pred okom, na obzoru svevremenskom.

Pisala sam mu pismo, oproštajno i nisam mu ga dala. Stoji tamo čeka trenutak kojeg sad ne vidim na tom živom ulju i ne prizivam ga da dođe, samo sam spremna. A znaš kakvo je? E takvo je da tjera, ali zato i mami i kao pomirljivo, a uznemirujuće... Nije proračunato, ako to misliš, ili malo samo, ali to je i borba i čista istina, jer ne treba meni da on odluči nešto što neće, ne treba meni da ga slovima zavedeni, ali hoću da u tom zadnjem posezanju osjeti tko poseže i tko će ustuknuti. Vadim ga nekad iz kutije pa čitam da vidim je li se nešto promijenilo, ali za sad nisam mijenjala ništa; stoji preparirano kao i ja, kao ona moja fotografija što je drži u korici knjige o kvantnim poljima: ja, sasvim ozbiljna, prepletenih prstiju pod bradom i sjajem blica u kristalu naušnice kao male zvijezde... slušala sam nekoga, fotografirali su drugi i nisam mislila na njega, a bio je tu u ciliku poruke koja je tren kasnije došla. Vidjet ćeš to pismo jednom kad se sjetim ponijeti ga.

Prošlo je sad to – što će biti, a što neće. Neka drugi odluče, ali ljubavnica nikad neću biti, neću dočekivati i čekati, živjeti u tuđem kalendaru. Neću strepiti nad satom, telefonom, poštanskim sandučićem. Ja neću jednu moru zamijeniti drugom i uzgajati gorčinu kao sjeme ambrozije.

Netko je tamo čučao na žalu djelomično ispunjenom kamenjem i morao sam prići bliže da vidim što je pronašao. Zvalo se ondje naći krasnih okamina puževa i školjaka. Nije bilo udara groma niti mi je Bog dojavio da je to ta žena. Samo sam je pitao je što našla, a ona je rekla, kao da se znamo i kao da ja točno znam kud će s tim kamenjem: „Pogledaj ove, dobri su, ha?“

I tako je to krenulo i sad smo tu, nekad negdje, nekad nigdje. Mi smo ti k'o djeca na klackalici, malo ja više volim nju, malo ona mene. Dođe mi da pomislim kako ću se ugušiti od te njene želje i potisnute strasti što samo prokulja iz nje bez najave kroz pisma ili onaj njen pogled, pokret rukom, a onda odjednom utihne i u meni razbuja strah i čežnja. U tom jednom momentu stojimo sučelice i zajedno s onom ljuljačkom mi smo nešto što samo čudom mogu nazvati.

E slušaj, ja ne znam kako više izdržat da ne kažem ženi... moram još malo, a ne mogu dočekati tren da je taknem. Reci mi, je li glupo što se mi ne dodirujemo i nismo uopće... znaš već, a sve je jasno i sve se zna? Rekla je da neće biti ljubavnica. Dobro, kažem, ako neće, neće.

Nađemo se i ja više ne znam je l' bih te dane slavio ili proklinjao. Pridem joj i stanem... gledam u one njene oči i nagovaram je pogledom da razdvoji usne, jer znam da bi to bio i kraj i početak svega. Sve je ozbiljnija; prije bi se nasmijala i rekla nešto, makla se korak unazad, a sad samo stoji zuba prekrivenih onom istanjenom rozom crtom, u grču, i čeka... kao da pušta mene, a ja ni sam ne znam otkud snagu izvlačim da ne nasrnem odmah. Obećao sam da neću i čini mi se da nam je čitav život u tom obećanju upisan pa mislim, ako je sad razočaram, nikad mi više neće vjerovat... i odem sam, trčim šumom, obilazim stabla, igram se slaloma oko borova. Okrenem se tek kad sam siguran da je od nje ostala samo mutna mrlja... Vraćam se i što sam bliže to sam mlađi, vedriji i zahvalniji što se imam kome vratiti.

Kamenjem razbija tvrde ovojnice pinjola i sjemenke stavlja u papirnatu vrećicu. To je stara

šuma pinije i posvuda su rasute šišarke.

„Ti to ne smiješ jesti. To je afrodizijak“, kaže pa odmah doda: „Spremam ih. Već dvije staklenke imam... Samo da ne užegnu.“

Ma o čemu govorila, u taj njen cvrkutavi glasić probije se tuga i nevjerica. Neću čekati ljeto. Moram s tim završiti. Izdahnut ćemo ovako.

„Ne vjeruješ dovoljno u nas“, rekao mi je. Šutjela sam kao što šute oni koji bi dozivali pomoć u planini gdje prijeti lavina. Znaš, to ti je ono, izgovor za sve što bi se poslije moglo događati... jer ako si suviše vjerovala on uvijek može reći da si se zanjela i tko ti je kriv. Mogla bi to biti rečenica poput: „Ti si odrasla osoba, budimo realni, možda si i nisi trebala dozvoliti da se tako nepromišljeno pustiš.“

I sad ti misliš da sam ovako pametnija? E nisam, isto je, jer i tu leži odgovor: „Sve bi drugačije bilo samo da si malo više vjerovala...“

Da... nakon što je to rekao, potrčao je raširenih ruku travnjakom uz obalu. Ovoga puta nije zalazio u šumu... nekad zna otići pa trči među stablima, ostavi me i pola sata samu, ali ovoga se puta brzo vratio, stao pred mene i u kratkom letu pogledom od mog jednog do drugog oka, izgovorio:

„U ovom smo zajedno, Tuffey, i ma što bilo pomoći ćemo jedno drugom, jer smo mi takvi ljudi. Zaboravi tuđe priče i ne guraj nas u stereotip.“

Plušim se da nećemo znati živjeti van ovoga potraje li predugo.

Prestane li jedno od nas dolaziti, ovaj će drugi, jednom zauvijek, naučiti ugrađivati prošlost u sadašnjost, sjećanja u svakodnevicu, ne bi li iznova živio bez osjećaja prevare i samoprevare, jer to jest bit sjevremenosti, a dana nam je sloboda da izaberemo lakši put koji se ovdje i sad čini i jedini mogući.

Onaj tko na klackalici ostane dolje otići će tek onda kad shvati da to što je nasuprot pa malo gore nije božanstvo s aureolom oblaka, već samo potka zakrpe životnog šala koji se omata sve dok nas napokon toplinom ili stiskom ne zaguši. Čovjek, običan čovjek. Smrtni smo i maleni i u ovom piru emocija skloni zaboraviti smjernost. Tu su naše najtanje niti, tu je slutnja poderotine.

Napisala sam mu pismo, ali drugačije... nije to ono o kojem sam ti govorila. Htjela sam mu pokazati onaj dio sebe koji bi me učinio ljubavnicom, a znam da mu nedostaje. Želim ga uza se i ne prezam ni od čega da ga dobijem, a opet ne želim da ga boli i neću da me po boli pamtí ukoliko... znaš već. Život može biti još jako dug, vremena ima napretek i, tko zna, ako ne sad, možda jednom ipak... pa neka sjećanja ostanu lijepo zapakirana... Želiš li pročitati? Nije ljubavno, više je onako... nama ljubav ionako već na nos izlazi... a ipak jeste, jer bez ljubavi ja to ionako ne bih mogla. Evo ga, tu je:

Dear Pebble,

Zamišljam izlazak koji se možda nikada neće dogoditi i zato ga pomno planiram, jer samo takav, zamišljen, može biti dotjeran do perfekcije koja u stvarnosti nije ni važna ni poželjna. Savršenstvo i nje moguće napisati, jer je ono osjet sam i izlišno je kakve cipele uistinu nosim i je li rublje Chantelleovo ili ga uopće nema.

Opis zamišljenog izlaska je moj, mojim mislima viđen, ali će ga tvoje čitanje učiniti novim i drugačijim. Ja ću brinuti o odjeći, a ti ćeš je u hipu skinuti preletjevši ulomak o odijevanju brzo i nestrpljivo tražeći događaj. Tako ćeš moje pretvoriti u svoje, bezobzirno i drsko, baš kao što je bezobzirna i drska ta samoobmana da mi je dovoljno s tobom živjeti u nedogođenom, u mislima.

Ovo ipak, rekla bih, nije ljubavna priča s onim što takva priča podrazumijeva; ovo je priča o ljubavi tijela čije vlasnike nekad zaboravimo i uzimamo si za pravo ponijeti ih kao izgubljeni novčanik, bez osobnih dokumenata, pronađen na pločniku.

Večeras odijevam malu crnu haljinu jer želim da mi noge budu otkrivene, jer mi treba biserna ogrlica zbog onoga što će se dogoditi kasnije. Kopčam tu nisku i dodajem naušnice, male bijele bisere.

Želim da nam usne budu blizu pa obuvam salonke s visokom potpeticom i malom kožnom mašnom koja je tu samo zbog Chanel kaputića i neće imati nikakvo značenje osim stilske zaokruženosti, meni večeras tako važne. Još samo samostojeće čarape, svilene i skliske, tebi nepotrebne, meni jako važne. Ne nosim rublje večeras i to je ustupak, mamljenje ushita.

Da je sve ovo stvarnost odabrala bih više mogućnosti, gledala kroz prozor i čekala da vidim što imaš na sebi, a onda bih hitro odjenula nešto odgovarajuće i sjurila se stubištem. Ne

brinu me traperice na baletnoj predstavi, ali ljepše mi je vidjeti nas, večeras, kao par. Kreiram sama. Sjećam se, imaš tamno odijelo, kaput i šešir i izgledaš... nedostaje mi riječ... izgledaš kao tvoj automobil: nov, vrijedan, sjajan, nepretenciozan, odmjeren, savršen u kategoriji tijela, a ovdje je o tijelima riječ.

Večer je, zima što prepušta tron proljeću, ali ipak, zima. Vodiš me, ne znam gdje, ne pitam, ne zanima me... tek hoću da je što dalje. Tvoja ruka na mjenjaču, udaljena od mene mali pedalj magnetski privlači moju lijevu nogu i razmiče mi koljena. Glazba je nježna, ali ne ljubavna. Koju god glazbu da zamislim suviše je ljubavna... Norah Jones, Nat King Cole, Sinatra... ne, nitko od njih. Izaberi sam, ja poznajem i volim samo ljubavne.

Čim mi se koljena razdvoje ja ispuštim zvuk nemoći i boli zbog svježine što mi se munjevito penje uz bedra. Čuješ me i ne poduzimaš ništa. Voziš sporije, kao da se želiš zaustaviti, ali se ne zaustavljaš.

Povlačim haljinu do ruba čarapa. Na tren zabjelasa tvoja manžeta na crnoj podlozi pa se izgubi u mraku.

Chiaroscuro — pomislim – kao na slici starih majstora.

Gledam te, ozbiljan i napet pratiš kako se automobil kreće crnim asfaltom. Usne su ti razdvojene, nosnice ti se šire pod zrakom koji plitko udišeš. Oblizujem prst i prislanjam ga na tvoju donju usnu.

Ne želim izlazak, večeru, zveckanje čaša... hoću da staneš. Istovremeno, želim plesati tango s tvojom nogom među mojima, kliziti podijem i gledati te u oči, biti svjesna naših usana i nemogućnosti da se dotaknu. Želim biti marioneta, porculanska, u tvojim rukama bez moći da se obranim od glazbe, daha i čvrstine tvog stiska.

U posljednjim taktovima ne plešemo više, privlačiš me sebi. Naginješ se uhu. Zub zvecne o biser i ti kažeš: Želim te poljubiti.

Kasnije, mnogo kasnije, sjedit ćemo sučelice, držat ću ti lice dlanovima i ljubiti ti kapke, sljepoočice i, najзад, usne sve dok ti se jezik ne probije duboko između mojih sjekutića. Ostavit će me ogrlica, rasperlati se podom... i tu ću stati, jer samo želim da me naslutiš takvu kakvu me možda nikada nećeš upoznati, a želim da znaš.

Tvoja

Subotom kad ustanem kuća je mirna i prazna. Ovi moji idu na selo, već godinama, a ja sam, nekim čudom, pošteđen toga. Sretnik, ha? Kad bolje razmislim, to je jedini čisti zrak koji sam stvarno dobio i ja sam ga podlo iskoristio... Ma ne, i ona bi morala znati da me to robijanje u hladnoći i neprestanom odbijanju moralo gurnuti nekud dalje ili stvarno misli da sam takav jadnik... moja žena, a bila je... da, bila je.

Ni sam ne vjerujem da me moja Tuffey želi... a možda me i ne želi ili je i ona ista? Nije, nju je samo strah da bih nakon toga otišao... a ne bih, tek bih onda ostao.

U devet ujutro dolazi poruka: „Krenula“, a za tri sata parkirat ću se pored jedinog automobila na praznom parkiralištu mrtvog kampa. Ona će već sjediti na stijeni. Hodat ću polako, odlagati susret, pripremati se da je ne dotaknem.

Ja sam budala, tko bi još pristao na to? I ti misliš? Eh, ne znam...

Padala je kiša. Pljuštalo je i nije se imalo kud. Znaš, to je kamp s onim malim bungalovima koje bi zimi pohodili narkomani samo da imaju kakav prijevoz iz grada.

Ponijela sam ono pismo i nisam znala kad ću mu ga dati i hoću li uopće... ne oproštajno, drugo. Kasnila sam malo, on je već stigao. Otvorio mi vrata, zaklopio kišobran i navlačeći kapuljaču, zaglušen bubnjanjem kapi, viknuo je glasnije no što je bilo potrebno:

„Stavi kapuljaču!“

Poslušala sam i izašla. Zagrlio me i utisnuo poljubac u obraz. Usne su mu meke i tople. Uzima mi ruku. Trčimo. Prolazimo kraj niza drvenih kućica obojenih u zeleno. Oprezni smo, iglice pod nogama skliske su od vlage. Ovdje, pod borovima, ne pada tako jako. Na rubu šume skrećemo prema posljednjem bungalovu, raspetljava žicu kojom su vrata pričvršćena, odguruje ih. Nedostaje mi njegova ruka, znoj nakupljen na dlanu hladi me. Ulazimo. Mračno je. Iz jakne vadi svijeću i upaljač. Stijenj tinja i polako raste. Otvara se prizor: drveni zidovi, široka daska kao podloga za madrac, gola i smeđa, drvena šipka smještena u niši na kojoj se klati jedna žičana vješalica, rubom zatvorenog okna klizi mutna crta svjetlosti zagušena kišnim danom, miriše smola.

„Pogledaj, tu su“, kaže i prinosi svijeću prema dubini s desne strane kreveta. Pod jecavom

svjetlošću blješte i prelijevaju se oblutci čineći kameni brijeg, čudesnu skulpturu koja izgleda kao da je iz same zemlje izrasla i probila se u ovaj malen, premalen dom. Lice mu sjaji. Oči, pomalo grozničavo, traže moj pogled. Zasigurno sam ushićena, jer vidim da je sretan. Stojimo okrenuti prema toj stijeni kao da je u njoj deset zapovijedi uklesano. Otirem tu misao, okrećem se njemu. Podižem ruku i od dlana pravim kolijevku za njegov obraz.

„Nisi lagao“, izleti iz mene kao da je netko drugi rekao. On kima glavom i hrapavim glasom kaže:

„I ja volim tebe.“

Smijem se. To baš na njega sličići... ali on ostaje ozbiljan. Naginje se i spušta usne na rub mojih kao da provjerava smije li. Ostaje blizu, diše i čeka. Okrećem glavu, samo malo, pogledam ga u oči. Pita me želim li, a ja samo spuštam kapke pa ih na brzinu opet podignem. Gledam ga i dalje i on zna da se u tom jednom treptaju baš sve promijenilo. Lijevom rukom obuhvaća mi struk, desnu ispruži ravno. Desnu ruku polažem na njegovo rame, lijevi dlan prislanjam uz njegov desni, grli ga prstima. On zviždi *Fly me to the moon* i mi se lagano, sitnim koracima pomičemo u krugu pred krevetom i kamenjem.

Koga on to laže, sebe ili mene, pomislila sam, jer ako sebe laže, neka... on je dijete... kao da ja za sebe sad mogu znati jesam li ili nisam... i što bih učinila kad ga mrak spopadne, bi li ova želja bila dostatna da vrati vrijeme bezbrižnosti. Mi ne slušamo glazbu, mi ne kuhamo, mi ne obilazimo prijatelje ni rodbinu, ne hrvamo se s dječjim bolestima i pubertetima... u čemu mi to živimo, na čemu li plutamo i što će dan učiniti od nas? Jesam li ovo ja ili ona od prije? Tko je uopće on? Je li šutljiv kad ustane, podiže li glas kad je ljut, kako guli naranču? Što ako sad kaže da je spreman učiniti to, ići do kraja, promijeniti život... hoću li ja imati otvoreni račun na koji će se upisivati dječji neuspjesi, njene osvete, tri života... četiri? Pa opet, uvijek i jeste tako i kako bi itko znao što ga čeka... nama je bar dio budućnosti jasan, znamo da će biti teško... znam da će biti, ali zna li on, želi li uopće obojiti ijednu svoju plahutavu misao realnošću? Želje su lažljive, jer zanemaruju kontekst, one se rađaju u svili i bez menstrualnih bolova, uraslih noktiju, prijekora djece, grižnje savjesti... Želje su otkinute od svega. Zato valjda i jesu tako nestalne... ali ova je uporna, izvire iz neke iskonske gladi, znači li to nešto, znači li nešto rok trajanja te želje... ova je limenka iz ratnih rezervi, ukorijenjena, ali u što? Možeš li u oblak pustiti korijenje? Ovo je racionalno razmišljanje, nije strah, zar ne? Nije kukavičluk i bijeg od mogućnosti da se jednom zauvijek sve na dobro okrene... a jesam li bila racionalna dok je gulio košulju s mojih ramena, dok sam halapljivo proždirala taj pogled prepun ushita, u ushit se čitav pretvorio... plesali smo, nismo prestali

biti plesači, znali smo koreografiju bez brojanja koraka kao da to uvijek iznova već stoljećima radimo, kao da zato i jesmo ovdje, kao da je to jedini smisao postojanja, a sve su drugo samo putevi do toga... je l' to uvijek i svima tako prvi put? Ne sjećam se više svojih prvih puta... ovo je sve izbrisalo, rasjekao mi je život na tom mjestu i ja nikad više neću željeti manje... Bio je moja misao...

Bila je moja misao, prelazila je rukama kao da sam prelazim, dah mi dahom vraćala... tako mi Boga tamo nisam bio ja, bili smo oboje odjednom, u jednom i to je bilo treće neko biće, konačno čitavo... ja sad znam tajnu, tako treba biti, tako bi uvijek trebalo. Kakvo dnevno trošenje, pražnjenje, oslobađanje napetosti... ovo samo rađa novo i novo iznova... mogli smo i umrijeti tamo. Pitala je jednom da li tako smrt izgleda... pa ako izgleda ja bih umirao i ne bih se vraćao nikud, samo bih u smrti bio.

Otišla je. Iznenadila me s tim. Nisam ni sebi došao, a već je nije bilo. Mislio sam, javit će se, a kad danima nije, znao sam da je ozbiljno mislila i onda su počele muke.

I rekla sam mu:

„Dobro, sad znaš sve. Ja ljubavnica neću biti. Ti odluči.“

Što li sam očekivala? Taj je trenutak trajao, zgusnulo se vrijeme... Sad znam da i toga ima, jer to čekanje nije moglo trajati više od par sekundi, a trajalo je... Između nas bile su razapete niti i njima su polako i oprezno išle misli, nade, želje, potrebe, djeca neka, starac sa štapom, možda se i smrt tuda gegala, možda se njihala držeći se vršcima nožnih prstiju, ali ja to nisam vidjela... Misli su padale kao debele kaplje s tih žica i ne znam koja je prešla, koja ga je sustigla, ali do mene ništa nije došlo osim te njegove zaslijepljenosti i djetinjeg izraza, izgubljenosti u do sada nedoživljenom, fantastičnom, nevjerica... nekako sam znala i nije to bio strah... A bilo je... Znali smo oboje kako može biti... Ni vidjeli, ni čuli, pretvorili se... Eto.

Ne znam je li on baš shvatio, je li mi povjerovao... samo je onako opijen sjedio i smijehom se dok sam se oblačila... posegnuo je, ali nisam vidjela što mu se s osmijehom dogodilo, jer sam otišla, okrenula se od njega kao da ga i nema... Mogao me dozvati, reći nešto, ali nije.

I otišla sam... Nema sad tu koliko ću čekati ili neću; živjet ću kao i prije, vrijeme će se

rastočiti, a on neće učiniti ništa. Velik je to korak... Nisam mu dala ni jedno pismo... Što su riječi? Ništa.

Čuj ova mlađa mi je malo popustila u školi, starija nije prošla audiciju i sad je drama, iz sobe izlazi samo da ode na nastavu. Žena se jučer vratila s mamografije, hvala Bogu, dobro je... Mislio sam joj reći, javiti se..., ali svaki je dan bilo nešto, kao da su znale... najprije viroza, pa ova mlađa slomila ruku, pa ta kvržica, onda je i cijev pukla... Trebam ja njima, ne može ona sama s tom djecom, a i moja su... Tuffey će se snaći, jaka je... Bože, kakva je to žena, a opet je vrijeme sve pojelo... Čudo je to, kao da me tamo nije ni bilo... drugi je to svijet... A volio sam, znao sam tada da je to pravo i sada se više ne mogu sjetiti..., na tom mjestu nema ničega.

Kažeš, otvaraš restoran... hajd', navratit ćemo, samo nek' mi se malo sredi ta situacija s djecom. A jest, omekšala je malo žena. Vidjela i sama da to ne može tako... ma kakvi, ne zna ništa ili se pravi, ali mir je... kao da joj se i malo mladosti vratilo, onako, življa je.

Idem, svratit ćemo... samo nek' ovo s djecom malo prođe.

Ej, je l' znaš treba li nekom par sto kila kamenja, bijelih oblutaka...? Lijepi su za dvorište ili nešto...

Dani se trune kao prhut, sporo i uporno i svaki ostavi trag novog prisjećanja ili zaborava. Tišina je bremenita. Subote su rupe u vremenu.

SILENT SPARK

Tada, kada se prešućeno dogodilo, prodala sam ono malo što sam imala i kupila automobil u kojem je moguće živjeti. Odličan je, još mi se ni jednom nije pokvario, iako ga ne servisiram baš redovito, ali ipak ima problem koji nijedan mehaničar do sad nije uspio riješiti: veličina i izgled mu se mijenjaju, nekad je velik poput Winnebaga, a nekad izgleda kao dječji automobilčić iz prodajnih centara, ali bez košarice za namirnice. Uglavnom je lijep, brinem o njemu, no njegova mi hirovitost odvlači pažnju od ljepote, pa ga znam i ne voljeti. Recimo: budim se u rano jutro, sunce se rasipa po prostranom Winnebagu, ispijam kavu, jedem vruća peciva, čitam. Čim se osjetim razbuđenom, krećem na široku autocestu; ljuljuškam se na debelom, mekom sjedalu, u CD-playeru Dylan, sunce mi je za leđima, ne smeta. Baš u trenutku kad osjetim usamljenost, pojavi se autostoper i, dodirnem li kočnicu u želji da stanem, taj se hiroviti automobil smanji; kao u crtanom filmu odskoči od ceste, prevrne se u zraku i meko sleti na asfalt.

Sad sjedim u jednosjedu; udoban je i lijep, brz je i obložen stotinama pretinaca zračnih jastuka u bojama počev od vanilije, preko maslinaste, pa sve do duboko zelene. Prolazim pored onog stopera koji me u čudu gleda, sliježem ramenima i smijem se. Što mogu? Navikla sam.

Dugo se već pitam ima li načina da ga prevarim — automobil, ne stopera. Ne nalazim odgovor, ali za ovakvih sunčanih dana ne gubim vjeru; odatle osmijeh osupnutom stoperu. Ne brinem zbog njega, naići će već netko. Ipak, u danima kad je crno nebo blizu, kad poljima divljaju pijavice i padaju ledene kocke, postajem ljuta, jer stoperi, nakon što su već odložili kartonski natpis i podigli teški ruksak na ramena, pa ponekad čak i krenuli prema zamišljenom zaustavnom mjestu, izgledaju iznenađeno, tužno, ljuto... Nekad i viču nešto. Tad sliježem ramenima, skidam ruke s upravljača, podižem ih u nemoći, odmahujem glavom, zatim udaram pesnicama i pod tim udarcima putanja automobilčića se mijenja, grabim volan toliko čvrsto da mi zglobovi bijele, isključujem muziku, psujem.

Obišla sam oko četvrtinu Zemlje. Bilo je tu serpentina, dugih vožnji uz pješčane plaže, planinskih cesta rezerviranih za vuču balvana, cik-cak dionica, uzbrdica u prvoj i nizbrdica pod kočnicom.

Umalo zaboravih reći: da, susrećem i druge automobile; pretječu me ili ja pretječem njih, nekad vozim dugo iza nekoga ili ga vučem za sobom, ali gotovo nikad ne vozimo paralelno, osim u onim kratkim mimoilaženjima, no danas se dogodilo nešto što do sad još nisam doživjela.

Okolica Duranga, USA, Colorado. Ljeto je na izdisaju i pokušavam se domoći toplijih krajeva sad kad zima dolazi. Trebam još proći Novi Meksiko, pa preko Arizone u Kaliforniju.

Neuobičajeno dugo sam se zadržala u tom gradu. Vallecito Lake - jezero s ljubičastim odsjajima, Latin Jazz Festival, škola kuhanja— jer Durango je grad s najvećim brojem restorana po stanovniku u čitavoj Americi — slobodno penjanje s čudesnim vidicima konačno, kongres o toleranciji s mnoštvom pametnih i srdačnih govornika. Danima sam se hrvala s mišlju da prezimim u Blue Lake Ranchu; pogledajte to mjesto — www.bluelakeranch.com — i sve će vam biti jasnije.

Vlasnik pansiona drag je i intrigantan čovjek. Zove se Silent Spark. Proveli smo mnoge tihe i pričajive sate zajedno, obilazili okolicu, naširoko lamentirali o životu i svijetu, uključila sam se i u pravljenje pekmeza, podijelivši svoja iskustva s dobrohotnim Silentom... Uzalud. Znala sam da moram dalje; nešto u izrazu lica mog domaćina govorilo je da postoji tajna, nešto što se ne smije zanemariti. Nisam pitala. Ponekad ne treba ništa reći. Riječi pritišću, riječi su neprijatelji i rađaju neprijateljstvo tamo gdje netko odabire tišinu, a ja želim ostati prijatelj.

Rastanak je bio mučaljiv, ali lijep. Da sam znala tajnu, bio bi zasigurno topliji, ali povjerenje koje nas je vezalo kroz te mjesece ipak nije dozvolilo da postane neugodan, ne, nimalo.

Put od Duranga prema Farmingtonu strm je i neugodan za vožnju. Ne pomičem nogu s kočnice. Serpentine pod oštrim kutom ne dozvoljavaju razgledanje krajolika, no vrlo brzo postaje mi je jasno da netko vozi paralelno. Moj Winnebago Itasca iz 1985. hrabro se nosi s izazovom, ali uz njega sad, u okret kotača, klizi isti takav. U kratkom isječku ugledam Sparka za upravljačem. Onako miran izgleda kao da i ne zna gdje je, kao da se ne plaši da bi netko mogao naletjeti iz suprotnog pravca. Brinula sam neko vrijeme, ali me umirila spoznaja da je on ovdje domaći i da zasigurno zna što radi. Na tridesetpetom kilometru ceste na trenutak smo se gotovo dotaknuli i naši su se automobili istovremeno, kao igračke, prevrnuli u zraku i pretvorili u električne automobile kakve je moguće vidjeti samo u

lunaparku. U tom metežu nisam dospjela pogledati njegovo lice, gledala sam cestu i pratila ponovnu transformaciju u Winnebaga. Dakako, bila je to dvostruka transformacija.

Vozim dalje. Vrijeme se razvlači. Na karti je pisalo da do autoceste ima svega pedesetak kilometara, a mi smo još na tridesetpetom, kao da stojimo. Povremeno me guši strah. Čini se kao da se nikad nećemo pomaknuti s tog mjesta. Još smo tu. Dodajem gas i stječem stanovitu prednost, ali misli mi ostaju iza. Ne mogu si dozvoliti pogled u retrovizor. Iznova usporavam iako znam koliko to može biti opasno. Priželjkujem ravnice, sama ili u društvu s tajnovitim Silentom. Kažu da autocesta klizi uz široku i mirnu rijeku Animas. Tješi me misao da on zna što radi, da će me pustiti da odem ili odvesti u nizinu. Uzdah se u njegovu dobrohotnost. Možda me ovom suludom vožnjom štiti od nečega meni nepoznatog. Šutim i vozim. Mračni se s juga, sipi kiša, vidim sve slabije, duga svjetla samo odmažu reflektirajući dva Winnebaga u svakoj od milijun kapi.

Na neodređeno ću vrijeme prekinuti ovo izlaganje, jer gubi smisao. Sve je isto i traje, iako bi radoznalog slušatelja mogao razveseliti snimljeni rasplet, iznova ću uključiti i diktafon tek kad se dogodi nešto novo.

Ah da, želim da me kremiraju ukoliko... ako se ćudljivi Winnebago u tom trenutku ne transformira u čvrsto začavljani lijes.

Iako je lokalna policijska stanica, u maniri svima nam poznatoj, objavila da je uzrok nesreće suluda paralelna vožnja dva navlas ista motor-homea, nisu nam ničim dali naslutiti što se dogodilo s tijelima. Nas nisu konzultirali, kao što to nikada ne čine. Povodom prijema Silenta i Betty Spark (ne mogu prešutjeti da je draga Betty imala krasnu bijelu haljinu) u našu zajednicu, glasnogovornik Quay svoj je nadahnuti govor završio riječima: *Kao i uvijek, nas se to ne tiče. Neka tajne ostanu tajne.*

Za Clandestine Durango Carmic News, Gabby Telltale

Nataša Skazlić

Rođena 1965. u Puli. Prozu i poeziju objavljivala u periodici i skupnim zbirkama. Romanom *Bidon* predstavljala Hrvatsku na European First Novel Festivalu 2016. godine. Živi i radi u Zagrebu.

Objavila: *Oni – humani bestijarij* (priče, 2008), *Bidon* (roman, 2015).

Biblioteka Mali rakun

knjiga 51

Nataša Skazlić

ONI - humani bestijarij

© 2019 Nataša Skazlić

© za elektroničko izdanje: Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, 2019

Izdavač

Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, Zagreb

Za izdavača

Krešimir Pintarić

Urednik

Davor Ivankovac

Fotografija

Polina Sirotina / Pexels.com

ISBN 978-953-345-705-5 (HTML)

ISBN 978-953-345-706-2 (EPUB bez DRM)

ISBN 978-953-345-707-9 (PDF)

ISBN 978-953-345-708-6 (MOBI)

Prvo izdanje

Aora komunikacije, Zagreb, 2008.

**Knjiga je objavljena uz financijsku potporu
Grada Zagreba i Ministarstva kulture
Republike Hrvatske.**

